

Dievča s polárnou líškou DANA PODRACKÁ Niektorí ľudia majú svoje kanáriky, psíky, mačiatka. Iris mala líšku. Občas, keď sa zvečero, vyšla si s ňou na prechádzku. Iris bolo zvláštne dievča. Bola priesvitne bledá, pretože takmer nevychádzala

z domu, bola krehká a mlčanlivá. Nemala nijakých priateľov. Dom ju vždy pohltil vo svojich múroch ako líščie mláďa.

Veľa dievčat sa chcelo s Iris skamarátiť, ale najväčšmi Mária. Chodili spolu s Iris do maliarskeho krúžku. Mária sa nevedela vynadávať na jej kresby, namaľované na kúskoch brezovej kôry. Boli to krajiny, podivuhodne biele a krásne vo svojej samote. Vznášali sa v nich snežné ryby. Perleťové, prievitné listy si tam šepotali čosi, čomu Mária vôbec nerozumela. Najradšej by bola do tých krajín dokresliť ľudí, rozkvitnuté záhrady a domy.

Mária viackrát pozvala Iris na prechádzku, ale tá vždy odmietla.

„Nie, nemôžem,“ povedala a dívala sa do zeme, akoby sa hanbila pozrieť Máriu do tváre.

„Prečo?“

„Nesmiem,“ šepala Iris a už sa ponáhľala za svojou líškou.

Raz popoludní Mária zbadala, že Iris sa dlho nevracia z umyvárne. Vošla za ňou a zazrela, ako sa Iris zosúva na zem. Mária ju zachytila, otvorila okno, a keď Iris znovu otvorila oči, pomohla jej vyjsť na chodbu.

„Čo sa ti stalo?“

„To nič,“ odvetila Iris. „Chvíľu som letela.“

„Kam?“

„Daleko. Kde bolo veľa ľudských hlasov.“

„Hovorili niečo?“

„Volali ma k sebe.“

„Si unavená, odprevadím ťa domov,“ navrhla Mária.

„Nie, pôjdem sama. A ďakujem, že si ma našla...“

„A v sobotu prídeš?“ opýtala sa Mária s novou nádejou v hlase.

„Kam?“

„Na súťaž. Budeme v parku maľovať na asfalt.“

„Nie, neprídem,“ odvetila Iris. Potom sa zadívala na svoje biele prsty a Mária cítila, ako rada by prišla, ako rada by sa zašpinila od farebných kried, ako rada by sa smiala. Potom sa Iris odrazu rozbehla. Ako vážka preletela chodbou, vybehla na dvor a zamierila k líške, ktorá už bola nesvoja. Začínala mať strach o svoju paniu.

Mária stála sama na chodbe, dívala sa za Iris, na dlhý rad stôp, ktoré zanechávala za sebou ako náhrdelník z perál.

V sobotu, práve na poludnie, sa v dome s polárnou líškou radostne rozozvučal zvonček. Iris uvidela spoza záclony Máriu. Stála na chodníku, tvár jej svietila, biele tričko mala vyzdobené machuľami od farebných kried a na krku sa jej hompáľal náhrdelník z pasteliek. Kolko farieb bolo odrazu pred domom s polárnou líškou!

Len čo Iris otvorila, Mária ju radostne objala.

„Iris! Taká som šťastná! Musela som bežať za tebou!“

„Čo sa stalo?“

„Vyhrala som! A vieš, čo som nakreslila? Teba! Aj s polárnou líškou!“

„Naozaj?“

„Pod', pod' so mnou. Na ihrisku bude slávnosť. Chcem, aby ťa všetci videli.“

„Ale ja nesmiem,“ povedala Iris.

Nohy v kožušinových papučkách sa jej ako magnetická strelka otočili na sever.

Z Márie razom opadala radosť ako suché lístie. Ako mohla byť šťastná, keď Iris nemohla byť šťastná s ňou?

Vtedy sa v pootvorených dverách zjavila líška. Jej biele telo otvorilo dvere dokorán, a tak Mária bez pozvania vošla dovnútra. Vyšla po schodoch, ktoré viedli k Iris. Na

bielom koberci, v trblete krištáľového lustra stála Iris a plakala:

„Nechcem byť sama, nechcem byť sama.“

„Ja... ja som už dávno s tebou,“ povedala Mária.

„Si tam sama, Iris?“ zaznel zrazu z prízemnia prísny hlas.

„Áno,“ rýchlo odvetila Iris.

„Tak kto otvoril dvere?“

„Viator.“

„Treba ich zavrieť. Ešte by sem mohol niekto prísť.“

„Kto?“

„To je jedno, kto. Všetci ľudia sú zlí!“

„Všetci nie,“ povedala Iris potichu.

„Večer si zahráme halmu,“ prikazoval hlas.

„Dobre, ale teraz chcem byť sama,“ povedala Iris a objala Máriu.

„Tak sa mi páčiš,“ povedal hlas. Potom sa zatvorili v prízemí dvere a všetko stíchlo.

„Kto to bol?“ opýtala sa Mária.

„Teta.“

„Prečo je taká zlá?“

„Nemá rada ľudí. A chce, aby som taká bola i ja.“

„A ty chceš?“

„Nie, nechcem.“

„Tak jej to povedz.“

„Ja sa jej veľmi bojím.“

„Pomôžem ti,“ povedala Mária.

„Ako?“

„Ešte neviem,“ odvetila Mária a rozhrnula závesy. Do izby vkráľi lúče svetla z korún stromov. Jagali sa ako brilianty. Potom Mária rozprávala o tých najkrajších veciach. O ľuďoch, s ktorými sa stretla, ako bola s nimi šťastná. Iris ju hltavo počúvala, usmievala sa a cítila, čo je to radosť. Iba líška nepokojne obchádzala kúty, načúvala, akoby všetkému rozumela, ale jej líščej povahe sa to priecilo. Líška predsa musí byť vždy sama, nikdy nežije v krdli, vždy ide svojou cestou. Obšmietala sa Iris okolo nôh, ale Iris si ju nevšímala. Celá bola ako vymenená. Tvár jej zjasnela, do líc jej vstúpila červeň. Od tolkej radosti sa odrazu cítila unavená. Usadila sa na pohovke a po chvíli zaspala.

Mária vypustila líšku z izby a čakala, kým sa zošerí. Potom zišla po schodoch. Pod

kruhovým svetlom v hale sedela teta za mramorovým stolíkom a sama so sebou hrala halmu.

„To si ty, Iris?“ opýtala sa, keď začula blížiac sa kroky.

„Ja,“ povedala Mária z prítmnia.

„Chceš si zahrať?“

„Nie, teta,“ povedala nepravá Iris.

„Tak čo chceš?“

„Chcem odísť.“

„Odísť? A kam?“

„K Márii. To je moja priateľka. Povedala, že môžem u nej bývať.“

„Tak tebe sa tu nepáči!“ vykrikla teta.

„Nie,“ povedala Mária skromne.

„Tak sa ber! Ale hneď! Však ty sa vrátiš!“

Uvidíš, akí sú ľudia sebeckí a zlí,“ chrľila zo seba teta a tak rozhadzovala rukami, že pozhadzovala na zem hracie kocky.

„Ďakujem, teta. Za všetko ti ďakujem,“ povedala Mária a bežala za Iris, ktorá už precitla a rukami si zakrývala uši, aby ju nebolel tetin hnev.

„Poď, Iris,“ súrila Mária. „Odteraz budeme spolu.“

„A teta?“

„O tetu sa neboj, zostane jej líška.“

Obe dievčatá zbehli dolu. Teta v hale nebola. Napokon, Mária sa s ňou už rozlúčila aj za Iris, keď jej za všetko poďakovala. Aj keď málokedy ďakujeme za to, čo bolí.

Vonku ich teplým vánkom privítalo leto.

„Chcela by som vidieť ten obrázok,“ zaprosila Iris.

„Tak poď,“ potešila sa Mária a rozbehli sa spolu po chodníku.

Iris sa dlho dívala na svoj portrét: na dievča s polárnou líškou. Dívala sa na seba ako na zabudnutú fotografiu.

Riekanka do spánku

MILAN RÚFUS

Haju, haju, hajušky,
háj široký aj úzky,
hora, bor i dúbrava,
takto mama uspáva.

Z úst jej ako z pramienka,
ako prúžok pradienka
vyteká a vyteká
neskonaná piesenka.

Čímže kŕmi synčeka?
Varí mama halušky.
Slová ako svetlušky
svetielkujú, lietajú,
dajú, aj čo nemajú,
ako to len láska dáva.

A tá pieseň neprestáva.
Bryndzové, makové...
Už len spánku tichá vrava
ozvenou ju vyklopáva.
Už je všetko hotové.

Už je sníček uňho doma,
už ho on má na lone.
Už mu prikryl oči dvoma
lupienkami z jablone.

Haju, haju, hajušky,
varí mama halušky,
bryndzové, makové,
hneď budú hotové.

O oranžovej korytnačke

JÁN ULÍCIANSKY

Všetko sa začalo krásnou pohľadnicou z ostrovov Galapágy. Dostal ju pán Tomáš od priateľa Paľa.

Srdečný pozdrav z Galapág Ti posiela Paľo.

P. S. Prinesiem Ti obrovské prekvapenie.

A veru priniesol! Korytnačku obrovskú! „Vždy si chcel do záhrady nejaké zvieratko. Tu ho máš!“ povedal Paľo, srdečne stisol pánu Tomášovi ruku a odišiel. Obrovskú korytnačku nechal na trávniku.

Pán Tomáš si myslel, že je to iba žart, že to nemôže byť naozajstná korytnačka. „Bude to nejaká nafukovacia hračka...“ utešoval sa. Vzal špendlík, priblížil sa k tej ozrute zozadu a pichol ju špendlíkom do panciera. Špendlík sa zlomil, no korytnačka nevyfučala, ako očakával. Ani sa na neho nepozrela. Začala obhrýzať nízke kríky a zamierila k záhonu so šalátom.

„Je to pravá korytnačka!“ pochopil pán Tomáš. Sadol si na lavičku a začal bedákať: „Čo si počnem s obrovskou korytnačkou v malej záhrade?“

Potom zatelefonoval priateľovi Paľovi, aby sa dozvedel podrobnosti o živote korytnačiek obrovských. Priateľ Paľo vystrašil pána Tomáša správou, že jeho korytnačka môže žiť aj tristo rokov.

„Prepánajána! Koľko hlávkového šalátu zožerie korytnačka za tristo rokov? Ako ju užívím?“

Celý utrápený zložil telefónne slúchadlo a pobral sa spať.

Ráno sa zobudil na zvláštny šuchot. Korytnačka si prezerala nové obydlie. „To teda nie, moja milá, tvoje miesto bude v záhrade!“ Korytnačka prikývla a vrátila sa späť do záhrady.

Tým sa začalo ich pokojné spolunažívanie.

„Je obrovská, ale zato celkom tichá...“ utešoval sa pán Tomáš. „Taký papagáj by narobil oveľa viac kriku a ešte by mi mohol uletieť!“

Netušil, aké prekvapenie mu korytnačka pripraví!

Jedného dňa sa stratila. Nebola v záhrade ani v dome.

„Šla na prechádzku? Alebo na návštevu?“ premýšľal pán Tomáš. „Nie, to nie je možné! Bola by mi nechala nejaký odkaz.“

Pán Tomáš sa začal o korytnačku báť. Jeho dom so záhradkou delili od rušného námestia iba tri ulice, dva chodníky a jeden plot. Ak korytnačka nepozná cestu, ľahko zabľúdi!

„To mám za svoju starostlivosť!“ žaloval sa priateľovi Paľovi do telefónu.

„To máš za svoju zábudlivosť, milý Tomáš! Istotne si nechal otvorenú bránu,“ namietal priateľ Paľo.

„To máš pravdu,“ prisvedčil pán Tomáš.

„Tak ju choď hľadať! Taká korytnačka môže spôsobiť na ulici obrovský zmätok! Nevie, že môže prechádzať cez cestu iba po prechode. Nevie, že sa musí obzerať doprava i doľava. A istotne nevie, že musí čakať na zelenú!“

Pán Tomáš preliezol cez jeden plot, prešiel

cez dva chodníky a tri ulice a dostal sa na námestie plné ľudí, áut a električiek. Bol na ňom obrovský zmätok. Ľudia vedeli, že môžu prechádzať cez cestu iba po prechode. Vedeli, že sa musia obzerať doprava i doľava a musia čakať na zelenú. Vždy sa však našiel niekto,

kto sa ponáhľal a chodil cez križovatku krížom-krážom.

Pán Tomáš sa rozhladol dookola, ale korytnačku nevidel.

„Čo mám robiť?“ bezradne stál na chodníku. Začal sa vypytovať okoloidúcich, či náhodou niekde nevideli korytnačku. Ľudia sa tvárili nechápavo, nedôverčivo a podozrievavo. Pán Tomáš pochopil, že človek môže na ulici v meste hľadať zatúlaného psa, stratenú mačku, ale nikdy nie obrovskú korytnačku. Videl, že sa mu ľudia vyhýbajú a ukazujú si na neho prstom.

„Kam sa mohla podieť?“ premýšľal pán Tomáš a smutný sa vracal domov.

Korytnačka sa naozaj vybrala na prechádzku. Páčilo sa jej v záhradke pána Tomáša, ale bola zvedavá aj na to, čo je za plotom. Vyšla na ulicu a zabľúdila.

Za plotom sa jej celkom páčilo. Keď prešla cez dva chodníky, cítila sa horšie. A na námestí sa jej začala lepiť smola na päty. Nečudo! Asfalt bol rozpálený a korytnačka ťažká. Chcela sa vrátiť do zelenej záhradky, ale nevedela ako.

Zrazu sa jej zazelenalo pred očami. Pobrala sa tým smerom a s ňou aj množstvo ponáhľajúcich sa ľudí. Kým prešla cez prechod, zelená farba sa stratila a korytnačka nevedela, čo ďalej. O chvíľu sa jej zasa zazelenalo. Znovu sa pohla. A tak prechádzala cez prechod na zelenú, až sa z nej stal najvzornejší chodec v meste.

Nikto si ju však nevšimol. Keď je niekto vzorný, ľudia si ho radšej nevšímajú. Tak sa stalo, že korytnačka chodila po meste celý deň.

Pred večerom unavená zastala na kraji chodníka. Po chvíli sa k nej priblížil zametač ulíc v obrovskej oranžovej veste. Vedel, že korytnačka na chodník nepatrí, ale nevedel, ako ju odpratať. Prehodil cez ňu svoju oranžovú vestu, aby bola dobre viditeľná — a pobral sa ďalej.

Na druhý deň pán Tomáš chodil po meste ako bez duše. O stratenej korytnačke nepísali ani vo Večerníku.

„Kde ju mám hľadať?“ trápil sa. Zrazu začul ostrý hvizd a ktosi ho chytil za rameno.

„Ale, ale... nepoznáme farby? Nevieme, kde sú prechody?“

„Prosím?“ strhol sa pán Tomáš.

Strážnik v bielych rukavičkách ukazoval na semafor.

„Prepáčte, prosím!“ začal vysvetľovať pán Tomáš. „Bol som zamyslený. Viete, stratila sa mi korytnačka!“

„Oranžová?“ opýtal sa príslušník.

„Nie, obrovská.“

„Obrovská, ale oranžová!“ tvrdil príslušník.

„Nedbám, nech je hoc aj oranžová, ale korytnačka! Videli ste nejakú?“

„Práve som ju zaviedol na detské dopravné ihrisko.“

„Prečo?“ prekvapil sa pán Tomáš.

„Je to najvzornejší chodec v meste. Nie ako vy! Zaplatíte pokutu!“

Pán Tomáš rád zaplatil pokutu, len keď sa niečo dozvedel o svojej korytnačke. Počkal na zelenú a pobral sa na detské dopravné ihrisko.

Tam našiel korytnačku s oranžovou vestou na pancieri. Stála na prechode pred semaforom a okolo nej hľba malých detí. Keď zasvietila zelená, korytnačka sa obzrela doprava i doľava, ako to už majú korytnačky vo zvyku, a pomaly prešla na druhú stranu. Všetky deti šli za ňou.

Odvtedy korytnačka žije šťastne v záhradke pána Tomáša a len z času na čas si prehodí oranžovú vestu cez pancier a učí deti na dopravnom ihrisku prechádzať na zelenú.

A môže tak žiť aj tristo rokov, ak bude mať pán Tomáš dost zeleného hlávkového šalátu.

ŠTEFAN MORAVČÍK

Opička Džudy

Džingi-džingi-džáno,
Džudy každé ráno
džudo cvičí,
džbány ničí,
hádže o zem pánov.

Džudo Džudy baví,
vždy voľačo spraví,
v rytme džezu
všetci lezú
a chránia si hlavy.

Džudy džínsy nosí,
džavoce tu ktosi,
že je mrcha...
Malá blcha
ozembuchov skosí.

Džíny-džíny gajdom,
bojí sa jej vraj dom,
všetci páni
na svitaní
utekajú zadom.

Džingi-džingi-džáno,
kričí: „Dobré ráno!
To je nuda,
keď niet džuda,
tak karate, áno?“

Veveričky- neveričky

Neverte mi, neveričky,
uverte mi však, veričky:

veveričky sú opičky
nášho kraja,
zatiaľ to však, potvoričky,
taja!

Inak by ich odborníčky
ZOO odviekli.
Uznajte, že lepšie je im
šantiť na jedli.

Kde by sa len toľkých šušiek
v tichu najedli!

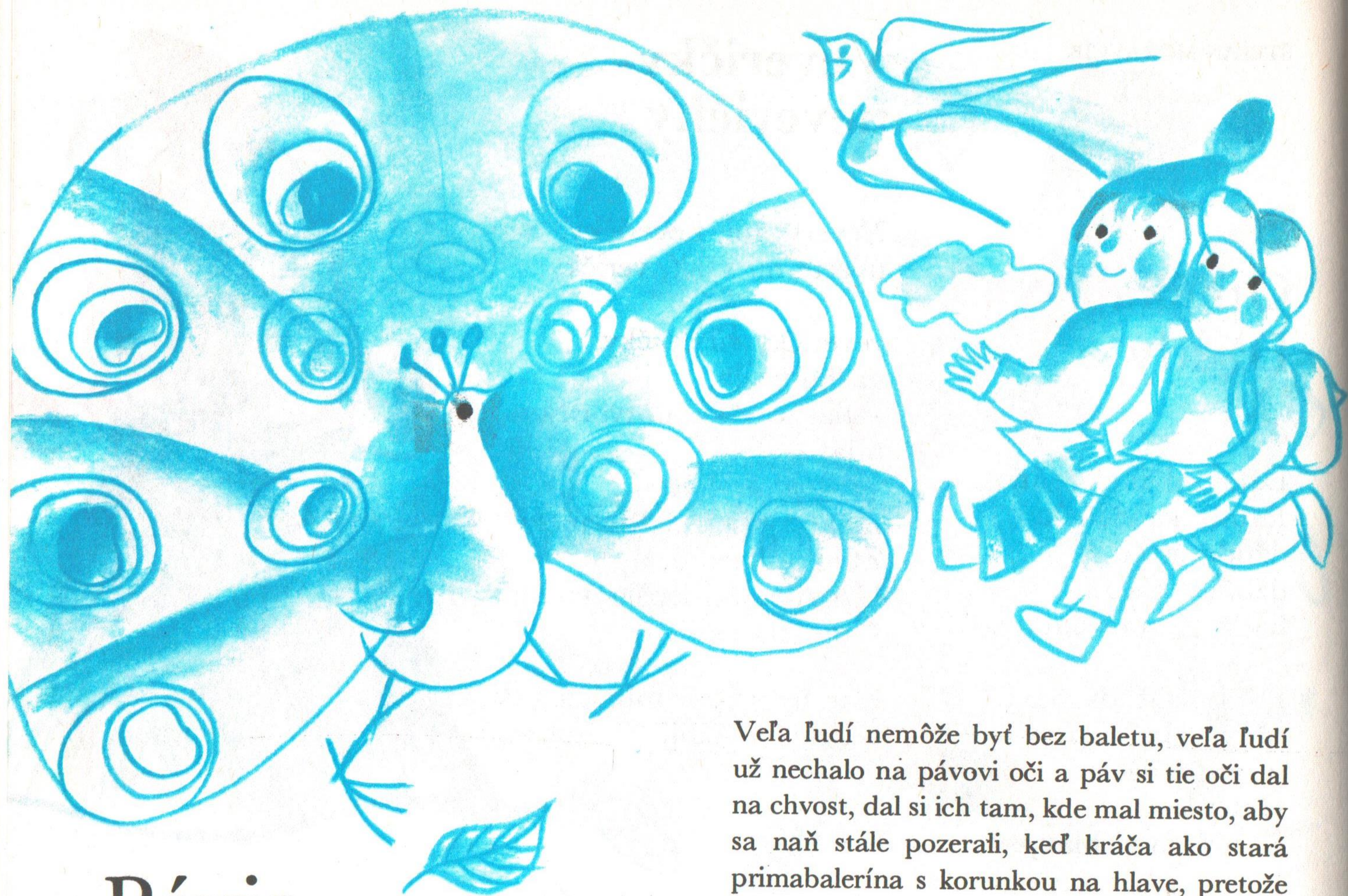

Otrasný mráz

Striasa ma zas
otrasný mráz,
striasa ma ako orechy...
Zimomriavok mám
dva mechy.

Moja mamka niečo má,
niečo má,
neschová ma do sena,
schová ma do kožucha,
na prsty mi nadúcha.

Pávie oká

MILOŠ MACOUREK

Niektor si myslí, že páv je krásny vták, ale nie je to pravda. Nie je to vták, je to stará primabalerína, ktorá sa zlostí, že jej nikto netlieska.

Videli ste páva!

Chodí ako stará primabalerína, kričí ako stará primabalerína a aj sa tak natriasa. Veľa ľudí na ňom môže oči nechať. A prečo nie?

Veľa ľudí nemôže byť bez baletu, veľa ľudí už nechalo na pávovi oči a páv si tie oči dal na chvost, dal si ich tam, kde mal miesto, aby sa naň stále pozerali, keď kráča ako stará primabalerína s korunkou na hlave, pretože chce, aby ho stále niekto obdivoval.

Tie oči bavilo pozeráť sa na páva; vie sa pohybovať, robí grimasy, akoby bol ktoviečím, akoby práve prijímal peruánsku delegáciu alebo počúval pozdravné telegramy. Oči to bavilo, ale čo trvá dlho, začína nudiť. Jedného dňa dostali oči rozum a začali sa pozeráť inam.

Páv nie je jediný, na svete je toľko zaujímavých vecí, sú tu lastovičky, tulipány a motýle. A oči, ktoré už nebavilo pozeráť sa na páva, pozerali sa na lastovičky a tulipány a na biele, žlté a modré motýle.

Ale páv na to prišiel. Mrkol sa náhodou dozadu na chvost a hneď videl, že oči sa pozerajú inam. Bol tým neobyčajne prekvapený, nič také mu ani na um nezišlo, a spustil

krik, ako si to oči predstavujú, pozeráť sa na motýle namiesto jeho vznešenej hlavy starej primabaleríny. A nehanbil sa takto kričať celé popoludnie.

Kto má počúvať taký krik, nie je to nič príjemné, a tak si oči dali povedať a pozerali sa zas na páviu hlavu a páv robil ešte vznešenejšie grimasy a tváril sa, akoby prijímal Rad modrej veľryby.

Ale bolo to ťažké pozeráť sa na páviu hlavu s korunkou, aj keď sa tvárila, akoby prijímala taký vysoký rad. Bolo to veľmi ťažké, pretože na oblohe robili lastovičky tie najodvážnejšie kúsky, červené tulipány žiarili ako zapadajúce slnce a motýle poletovali nad kvetmi, lúčili sa s nimi, akoby im mávali šatôčkami, a odlietali preč.

Čo všetko tie motýle uvidia, vraveli si oči. Určite uvidia rieku a veľký park a možno aj lúku plnú kvetov. Uvidia celý ten veselý modrý svet, ktorý sme už dlho nevideli. Bolo to ťažké nepozerať sa na motýle. Oči to nemohli vydržať, a tak sa predsa len pozreli, aj keď vedeli, že bude zle.

A naozaj. Páv na oči strichol, rozčúlil sa a kričal, že očiam ukáže, utekal do mesta, až za sebou zvířil prach, a kúpil si v optike čierne okuliare. Dal si ich na chvost a oči videli namiesto modrého sveta čierny svet, na ktorý bol smutný pohľad.

A páv sa smial, ako oči potrestal, keď ho nechceli obdivovať. Smial sa svojím škaredým smiechom starej primabaleríny, ktorá sa zlostí, že jej nikto netlieska.

Ako sa zdá, už nikdy neuvidíme — biele, žlté a modré motýle, vraveli si oči a chcelo sa im plakať, ale potom im zišlo na um, že plač je to posledné, že plačom sa nič nespraví, že by bolo lepšie nechať páva pávom.

Čo keby sme mu uleteli, povedali si, čo keby sme sa stali lastovičkami?

To radšej motýľmi, navrhli iné a ostatné oči boli tou myšlienkou nadšené.

Len či budeme vedieť lietať, báli sa. Ale potom si povedali, že to nemôže byť nič ťažké, keď sa to naučilo toľko motýľov, že stačí chcieť a všetko pôjde.

Uletíme skoro ráno, dohodovorili sa, páv bude ešte spať, a až sa prebudí, budeme ďaleko.

A keď sa páv ráno prebudil, oči boli preč, chvost bol prázdny a nepovedali by ste, aké to bolo škaredé. Vyzeralo to ako starý deravý vejár, a kto to videl, musel sa čudovať:

Čo je to, prosím vás, za škaredú ošklbanú sliepku a prečo sa tak rozčuľuje?

Ale oči boli ďaleko, nepočuli krik, poletovali nad lúkou, kde bolo ticho, kde voňalo tisíce kvetov, ktoré sa netvářili, akoby prijímali Rad modrej veľryby, ktoré sa usmievali a obzerali sa za letiacimi motýľmi a vraveli si:

„Vy nepoznáte tie krásne, nové motýle? To sú predsa pávie oká.“

Prel. DANIEL HEVIER

Ivko a falošné tóny

JELA MLČOCHOVÁ

Ivko strýko bol hudobný skladateľ. Celé dni sedával za klavírom, stláčal ligotavé biele a čierne klávesy a na notový papier písal drobné noty, pomlčky, znamienka a ešte všakovaké iné značky, ktorým Ivko ani zamak nerozumel.

„Čo znamená toto, strýko?“ pýtal sa.

„To je husľový kľúč,“ vysvetľoval strýko. Alebo: „To je basový kľúč, to je nota cis, tamto sú predznačenia — krížiky a béčka.“

A potom začal hrať. Spod jeho prstov vylietala hudba, ktorá niekedy šumela mäkko a nežne ako fontána s belasými dlaždičkami a dvoma kamennými labuťami na námestí. Inokedy burácala ako jarná búrka, vzápätí sa zmenila na štebot vtákov v parčíku za cukrárňou, kam sa Ivko chodieval bicyklovať, alebo prešla do zvláštneho, vytrvalého hukotu ulice, ktorý Ivkovi pripomenul štvrt, v ktorej býval.

„Aj ja by som chcel poznať noty tak dobre ako ty,“ zatúžil raz Ivko. „Aj ja by som chcel vedieť tak pekne hrať!“

„To sa dá ľahko zariadiť,“ usmial sa strýko.

A tak Ivkovi kúpili aktovku z hnedej kože, do ktorej mu dali notový papier, ceruzku a veľkú ružovú gumu, a zapísali ho do hudobnej školy.

Prvý deň Ivko celý očarený počúval hudbu, ktorá zaznievala zo všetkých strán, a potom si sám sadol za velikánsky lesklý klavír.

„Teraz budem hrať ako strýko,“ povedal. „Aj moja hudba bude znieť ako fontána alebo búrka, ako spev vtákov či hučanie ulice pod našimi oknami, a ešte všelijako inak, rovnako krásne alebo ešte krajšie...“

Udrel na klávesy a začal hrať. Ale beda! Nezaznelo ani šumenie fontány, ani burácanie búrky, ozvali sa tóny, pripomínajúce užialené mňaukanie vyhladnutej mačky a chrapot pokazeného televízora.

„Nie, Ivko, nemôžeš brnkať, ako ti príde na um. Dávaj pozor na prsty, aby sa ti nešmýkali a nepadali z klávesov,“ napomenula ho súdružka učiteľka a ukázala mu, ako sa má hrať.

A Ivko sa učil. Spočiatku mu to šlo, aj prsty ho poslúchali a neskákali kade-tade, no po čase ho to prestalo baviť.

Čo na tom, že kladiem správne prsty, keď ešte stále nehrám ako strýko, hneval sa. Pritom dával čoraz menší pozor, vrtel sa na stoličke, zíval.

„Ivko, Ivko, nepočuješ, že hráš falošne?“ karhala ho súdružka učiteľka. „Veď tá tvoja hudba až trhá uši!“

A nech trhá, povedal si Ivko, čo tam po nejakom falošnom tóne, no nie? Falošný tón doznie a už ho niet, nabudúce udriem na správny kláves a všetko bude v poriadku...

Lenže to nebolo také jednoduché, správne klávesy akoby sa pred ním skrývali a pod prsty sa mu ustavične plietli také, aké vôbec nechcel. Klavír pišťal a nariekal, škripal a hrkotal, a niekedy už iba stonal a vzdychal, akoby mal celého hrania plné zuby a chcel si konečne oddýchnuť.

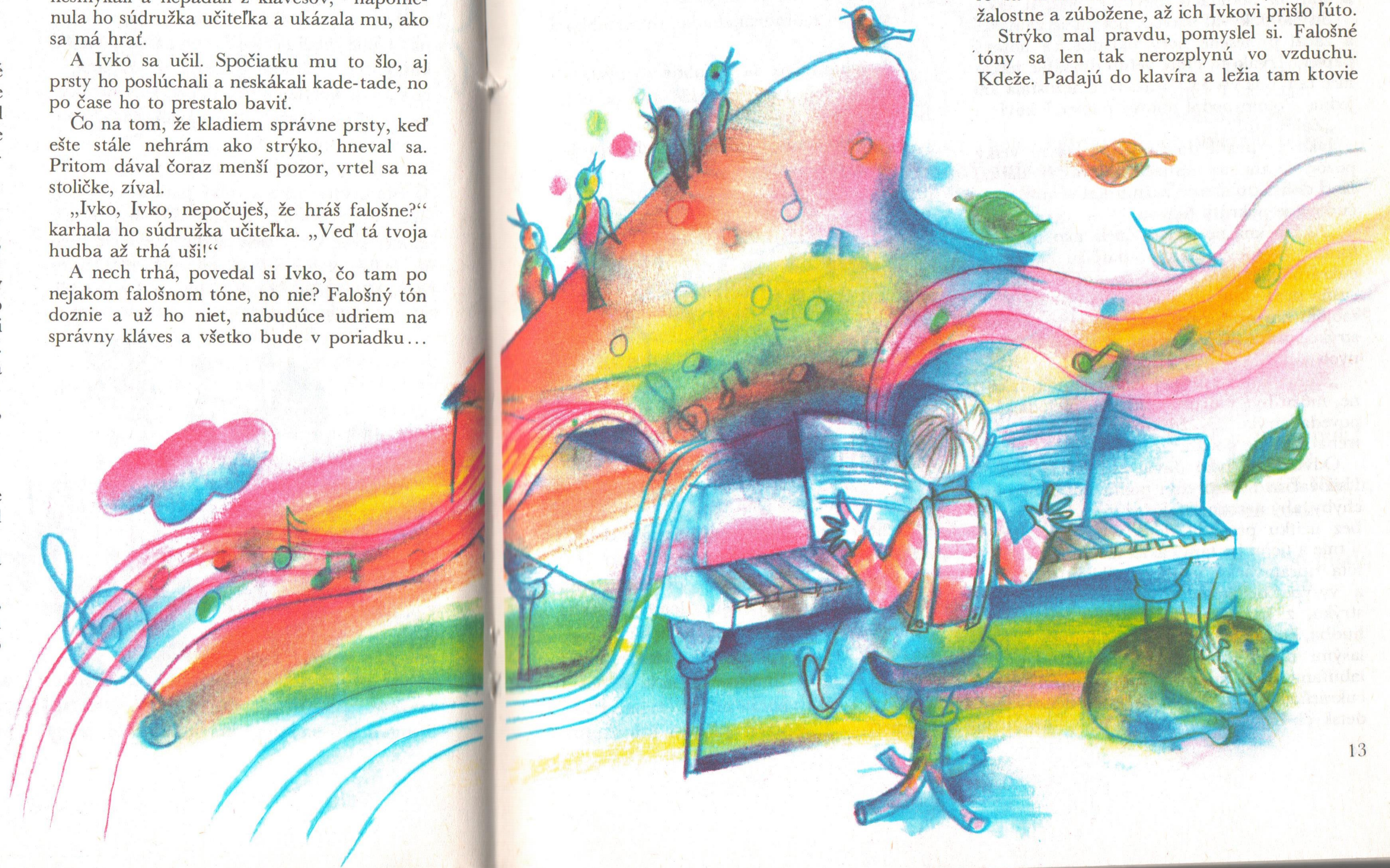
„Nie je ti ľúto toľkých premrhaných tónov?“ spýtal sa raz Ivko strýko, keď už tú jeho hru nevládal počúvať. „Znejú len tak podaromnici, sú celkom zbytočné a nikto ich nepotrebuje. Veď je to škoda!“

Aká škoda, čo za škoda, myslel si Ivko. Falošné tóny nie sú vec, nedajú sa vziať do ruky a nedajú sa jesť. Žijú iba krátko, niekoľko sekúnd, a potom načisto zmiznú, nuž aká škoda?

„A čo ak to tak nie je?“ usmieval sa strýko.

A tak Ivko raz, keď sa mu skončila hodina a on zostal v miestnosti sám, nadvihol vrchnák klavíra a nazrel dnu. Spočiatku videl iba tmú, no keď sa lepšie rozhladel, zočil i noty — množstvo roztrúsených, zaprášených a kadejako poprehadzovaných nôt, ktoré sa krčili na dne klavíra a vyzerali tak žalostne a zúbožene, až ich Ivkovi prišlo ľúto.

Strýko mal pravdu, pomyslel si. Falošné tóny sa len tak nerozplynú vo vzduchu. Kdeže. Padajú do klavíra a ležia tam ktovie

ako dlho. Možno až do veľkého upratovania, keď ich teta upratovačka vyutiera vlhkou handrou a vysype do koša.

Ale to je naozaj škoda, uznal vzápätí.

Potom otvoril aktovku a poukladal tam všetky tie noty, ktoré popadali do klavíra. Páni, tých bolo! Keď skončil, aktovka bola taká naprataná, že sa mu ju ani nepodarilo zavrieť. Nuž si ju iba tak strčil pod pazuchu a ponáhlal sa k strýkovi.

„Čo to nesieš?“ spýtal sa strýko.

„To sú všetky falošné tóny, ktoré som zahral na hodinách klavíra,“ priznal Ivko.

Strýko pokýval hlavou, potom sa zamyslel a začal prinesené noty ukladať na notový papier. Trvalo to dlho, veľmi dlho, ale nakoniec tam boli všetky. V aktovke nezostala ani jedna. Potom podal notový papier Ivkovi.

„Zahraj to!“

Ivko sa pustil do hrania a dával veľký pozor, že ani raz nestlačil nesprávny kláves. Keď dohral, ohúrene zažmurkal očami a začudovane pokrútil hlavou.

„Aká pekná pesnička! Znela ako šumenie fontány a spev vtákov v parčíku za našou cukrárňou, a ešte tam bolo počuť pískanie rušňa pred stanicou a zvonenie zvončeka na mojom novom bicykli. Ale ako je to možné, strýko, veď si ju poskladal zo samých falošných tónov!“

„Tóny, ktoré v jednej skladbe znejú falošne, môžu byť v druhej pekné a melodické,“ povedal strýko. „Každý tón je dobrý, len ho treba správne použiť.“

Odvtedy si Ivko dával ešte väčší pozor. Usiloval sa hrať presne podľa nôt a nerobil chyby, aby nezazneli falošné tóny, ktoré by sa bez úžitku prepadli do klavíra a smutne, v tme a tichu by tam čakali na chvíľu, až ich teta upratovačka vyutiera vlhkou handrou a vysype do koša. Pretože, ako povedal strýko, z každého takého tónu môže byť hudba, ktorá znie ako šumenie fontány s belasými dlaždičkami a dvoma kamennými labutami, ako spev vtákov v parčíku za cukrárňou i ako vyzváňanie zvončekov na detských bicykloch.

JOZEF PAVLOVIČ

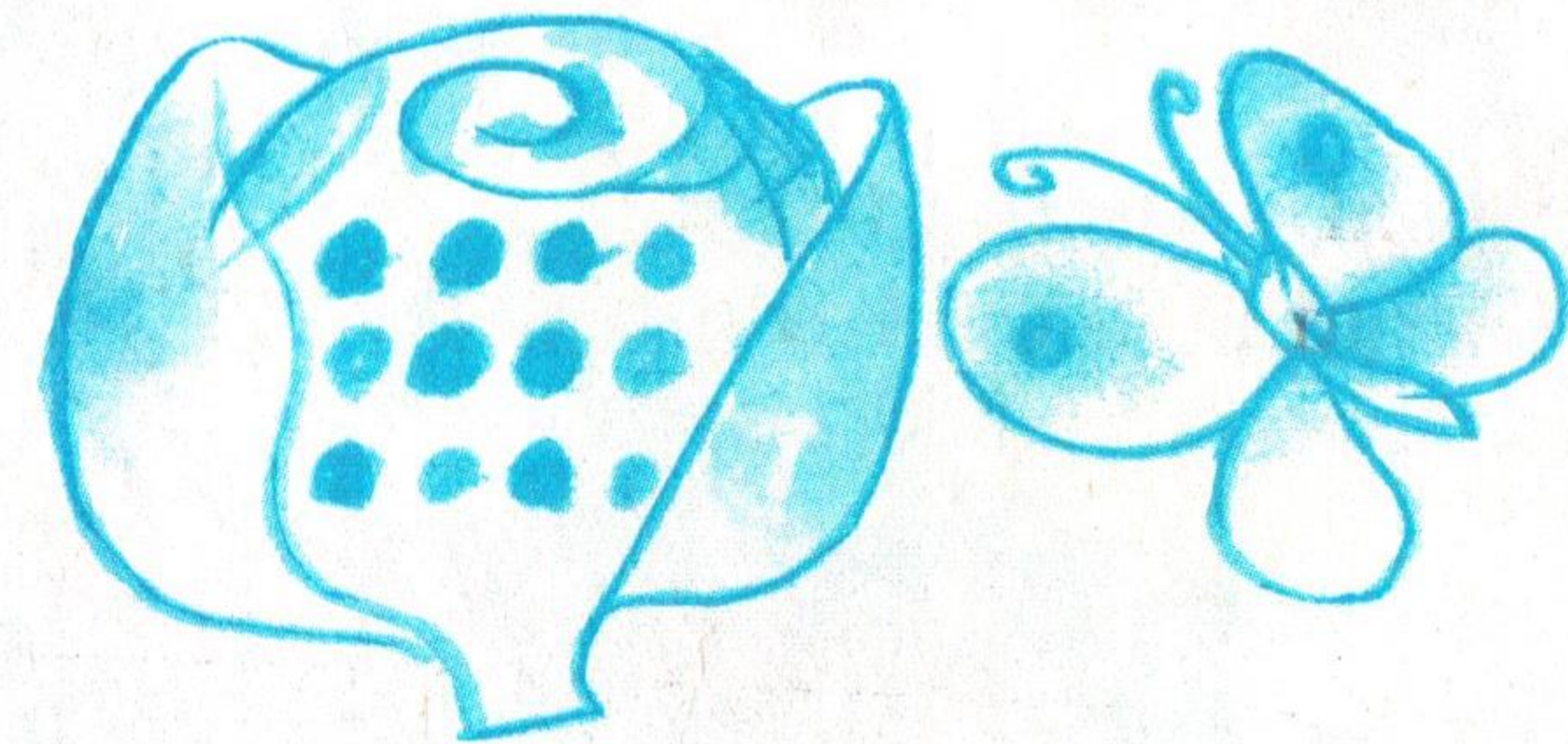
Počítadielko

Motýľ mlynárik kapustový si sadol na kapustový list a zniesol do riadočka desať žltých vajčiek. Potom do ďalšieho a tak postupne. Všetkých riadkov bolo desať. Vyzerali ako motýlie počítadielko.

Len čo ho záhradkár zbadal, veľmi ľahko si vyrátal:

„Z tých vajčiek sa vyliadne rovných sto húseníc a moja kapusta bude mať po chlebe!“

A tak po tom žltom počítadielku prešiel palcom ako valcom.

Zimný maliar

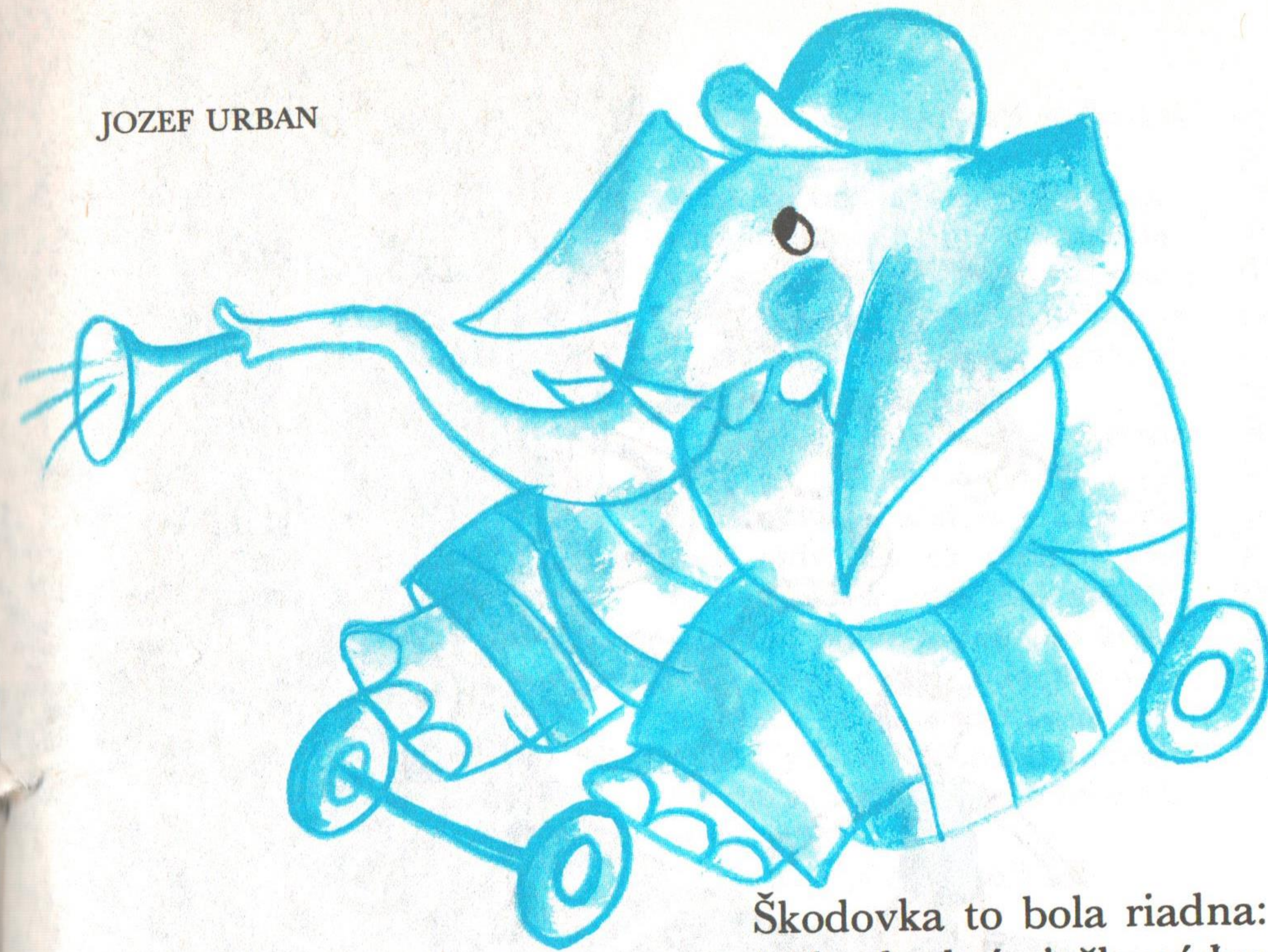
„Maliar mráz, navštív nás!“ vravia deti vo vežiaku.

Jemu sa však zle maľuje pri ústrednom kúrení. On si radšej nájde domec k bielej zemi schúlený a tam v nočnom tichu maľuje.

Zobudí sa chlapča v domci pri lese a povie:

„Máme obraz maľovaný, mráz maľoval tulipány. Krásny obraz máme, máme ho aj v ráme!“

JOZEF URBAN

Škodovka-slonovka

Napísal slon do továrne:

„Zháňam auto — ale márne.
Chodím pešo ešte stále.
Všetky autá sú mi malé.“

V továrni mu, namojveru,
štyria chlapi brali mieru.
Vyliezali po rebríku —
aspoň mali gymnastiku.

A pretože nebol malý,
celý mesiac pracovali.
Kto mal ruky, každý robil
obrovitý slonomobil.

Po mesiaci oznámili:
„Robili sme z celej sily.
Môžeme vám ihneď dodať
automobil značky Škoda.“

Škodovka to bola riadna:
ťažkochodná, ťažkopádna,
slonovitá, slonovatá,
veľká ako naša chata.

Slon až plakal od dojatia:
„Ďakujem vám, páni bratia.
Poviem, nech vám píšú listy
všetci sloní motoristi.“

O rok písal do továrne:
„Už mám auto — ale márne.
Chodím pešo ešte stále.
Všetky cesty sú mi malé...“

Keďže slony majú nohy,
chodia pešo ako mnohí.
Popoludní po robote
klaksónujú na chobote.

Keď sa bijú, keď sa hrajú,
na škodovku spomínajú.
„Bola veľká ako chata,“
počúvajú sloníčatá.

Puk

Raz jednému puku
bolo do popuku,
že sa za ním ženie
božie dopustenie:

desať hokejistov,
desať krivých palíc.
Tí, čo mali lístok,
k tomu hulákali.

Večer po zápase
rehotal sa zase.
Štekli ho ruky,
čo zbierajú puky.

Potom ho však ruky
dali do odpadkov.
Nevedel, že puky
žijú iba krátko.

V odpadkoch sa síce
našli nohavice,
ktoré mali denne
puky nažehlené,

no čo je to za puk,
čo sa iba nosí?
Po mne hráči šliapu,
a to je už čosi!

A tak bolo po puku,
čo sa smial do
popuku.

Náš kamarát Čipko

Piata časť

ANTON HYKISCH

Tam, kde rozdeľujú veľkú silu

Taxík s ujom Svetom uháňal z jedného sídliska na druhý koniec mesta, kde býva ujo Fero. Na pleci v huňatom maliarovom svetri uháňali s ním aj Čipko a zmenšený Romanko. Čipko sa zrazu začal posúvať na kraj maliarovho pleca. Roman vystrel rúčky a pridržal sa Čipkových nôžok.

„Ťahá ma akási sila,“ vzdychal Čipko a obrátil sa k veľkej rozsvietenej budove na kraji mesta. „Nemôžeš ma držať pevnejšie? Padnem maliarovi rovno do dlane.“

„Nevládzem, Čipko,“ šepotal Roman.

„Ó,“ slastne sa nadýchol Čipko. „Cítim opojnú vôňu domova.“

„Opojnú vôňu? Ja cítim iba pach z chemičky.“

„Nuž áno, ty si človek. Ale pre mňa sú elektrické výboje väčšou slasťou ako zmrzlinový pohár. Pod, nevydržím, vystúpime!“

Roman sa splašene poobzeral. Taxík frčal na kraji sídliska. Te-

raz v noci tu nebolo tuláčika-živáčka. Len kde-tu za oknami žiarili belasé obrazovky.

„Tu vystúpiť? Ako?“ zľakol sa Romanko.

Kým stačil poprosiť kamaráta Čipka, aby nič s autom nebabral, taxikár zamrmlal.

„Dáko vám to kýcha,“ poznamenal ujo Sveťo. „Nehodlám zvyšok noci stráviť tu, kde si líšky dávajú dobrú noc.“

„Ani ja,“ odvrkol taxikár, zastal a hnal sa ku kapote. „Nedáva iskrú, darebák! Pomôžete mi naštartovať?“ poprosil.

keď auto bez ťažkostí naštartoval.

„A čo tak sa naučiť štartovať, vážený pane?“ šibol ho ujo maliar, zlostný, že ešte nie je u priateľa a doma mu počítač ukazuje zelenú kravu na oranžovej lúke.

Nakoniec sa ujo Sveťo šťastne dostal k priateľovi Ferovi a vyplatil taxík. Začal sa s kamarátom radiť, čo sa stalo s jeho počítačom a ako ho vyliečiť. Chcel si práve sadnúť do kresla k väčšiemu počítaču svojho priateľa, keď sa zrazu byt ponoril do tmy. Ujo Sveťo sa našiel na zemi. Chytil sa za hlavu, lebo ho tresla stolička.

To bola noc, panečku!

Velín elektrickej rozvodne sa podobá na riadiacu kabínu lietajúceho taniera. Po stenách obrovskej kruhovej miestnosti sú samé prístroje a číselníky s kresbami. V strede stojí pult, za ním dve kresielka. Na pulte sú ďalšie páčky, dva telefóny a klávesnice dvoch počítačov.

„To je velín,“ šepkal Čipko, keď sa s Romanom posúvali po čertovsky vyleštenej dlážke.

„Odtiaľto sa velí?“ opýtal sa Roman, prikrčený k nohe kresla, v ktorom sedel ujo v bielom plášti a chlípal džús.

„Kto sa sem dostane, je pánom života a smrti nielen tohto mesta, ale mnohých ďalších miest,“ preriekol pyšne Čipko. „Neveríš?“

„Verím, kamarát Čipko. Len ťa veľmi prosím, už nič nerob...“

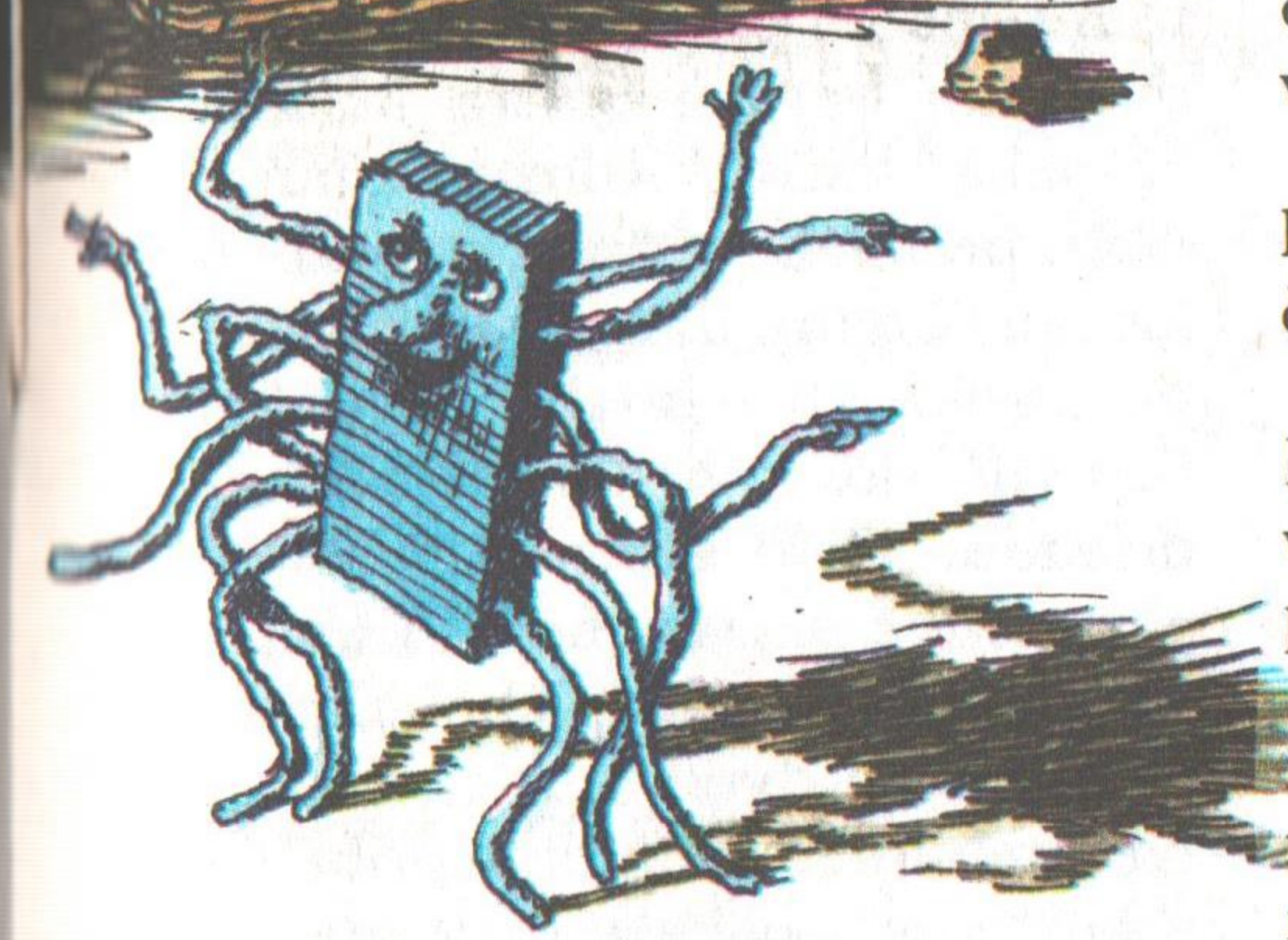
„Bojko! Tu sa rozdeľuje sila, mocnejšia ako tisíce drakov.“

„Mocnejšia ako slnko?“

„Skoro tak, Romanko.“

„Bojím sa, Čipko.“

Vo veľikánskej sále, v noci roz-

Neposlušný taxík stál na plošine pred elektrárňou. Roman iba cítil, ako ho Čipko ťahá. Z odvážnej výšky dvoch centimetrov, z topánky uja Sveťa, zoskočili na asfalt a šup ho cez vrátnicu.

„Potvora!“ šomral taxikár,

svietenej ako letisko na pravé poludnie, cítil sa Romanko zrazu veľmi osamelo. Koľko je asi hodín? Polnoc? Mamina už asi dávno zaspala v kuchyni nad riadom alebo nad nedokončeným prekladom. Aj otcovi pri televízore istotne klesla hlava. Roman sa striasol za lesklou nohou kresla operátora v bielom plášti. Stačí neopatrný pohyb a jeho podrážka, veľká ako bulldozér, ho zašliaadne. Chcelo sa mu vykriknúť. Odminiaturizovať sa. Lenže potom by ma zavreli, hodili do esenbáckeho auta.

Maminu a ocina by som už neuvidel.

„Títo dvaja tu dáko podozrivo driemu,“ šepkal Čipko. „Ako keby nemali pod kontrolou stovky megawattov,“ zlostil sa Čipko. „Však my ich prebudíme!“

„Čipko, prosím ťa!... A čo sú to megawatty?“

Kamarát Čipko neodvetil. Škriabal sa nožičkami zdola pod pult, na ktorom bola klávesnica počítača. Na chvíľku zastal, akoby sa chcel nadýchať. Potom sa prisal k červenému káblu.

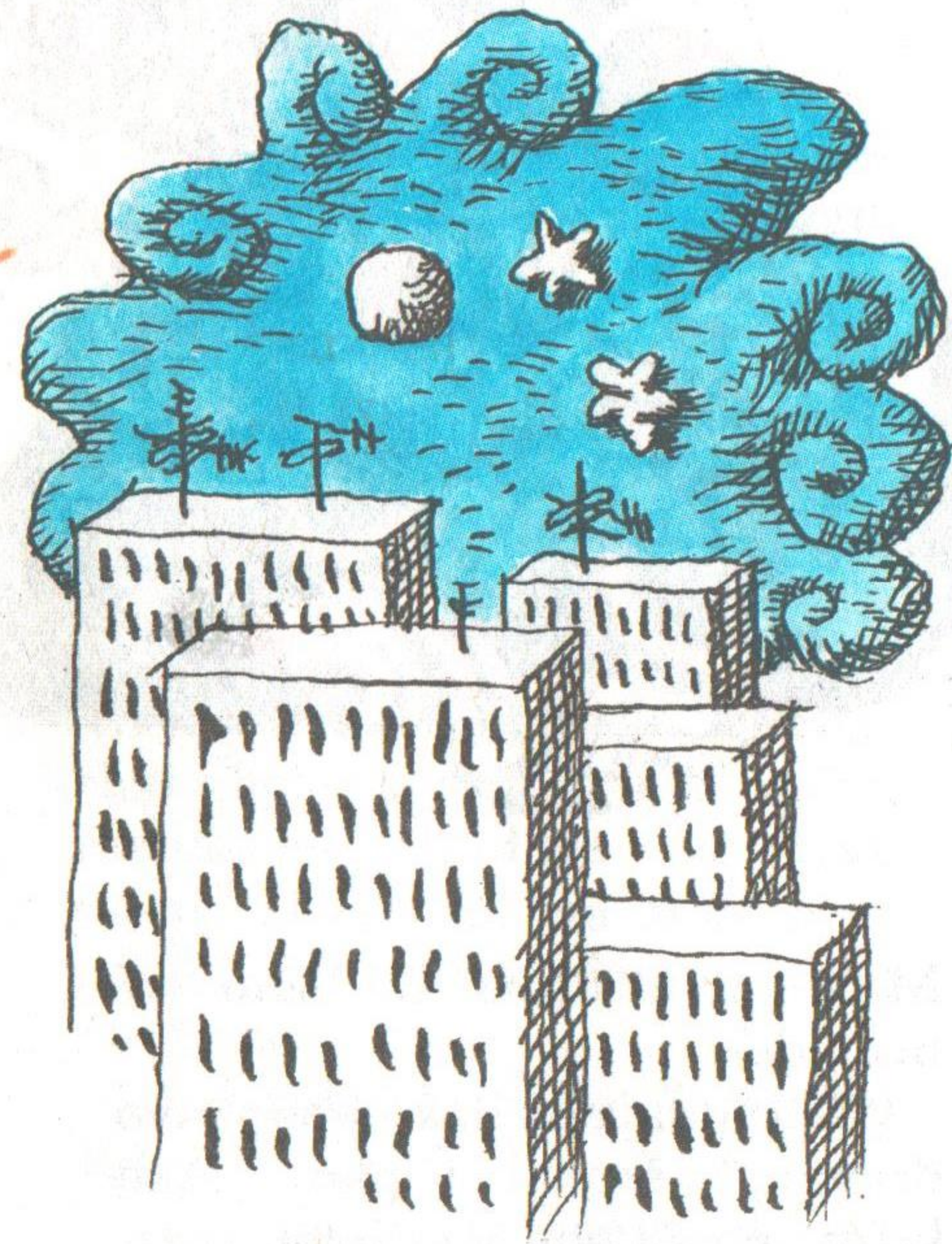
Na tabuli pred operátormi zablikalo červené svetlo.

„Šestka vypadla!“ skríkol chlapík v bielom plášti a s kučeravou hrivou ako černochoch. Roman zmeravel. Nad Romanovou hlavičkou sa totiž začala kolembať noha operátora. Noha, veľká ako slonia laba, nervózne búchala o lesklý kov. Roman mal čo robiť, aby unikol nebezpečenstvu. Ostal však v bezpečnom tieni kresla.

„Ani dvanásťka nejde!... Čo sa robí?“

„Zapni displej!“

Obrazovka nad prvým počítačom sa rozžiarila. Kučeravý ope-

rátor hral na klávesnici ako na klavíri. Nič.

Vtom zacengal telefón. Romanov operátor ho zdvihol.

„Čože? Celé Hony sú v tme? Vieme... pracujeme na odstránení poruchy.“

Zase telefón.

„Dvaja ostali trčať vo výťahu? Len dvaja? Aj v susednom dome... hľadáme poruchu... buďte trpezliví. Dobrú noc!“

„Máte kačku v rúre? Aspoň sa vám nespáli...“

„Čože? Nerozumiem... Aký závod? Skláreň vianočných ozdôb? Namiesto rôznofarebných guľôčok vám z automatu vychádzajú špinavozelené kocky? Rozumiem, kocky, ktoré si nikto nekúpi. Áno, špinavozelené. Ja neviem...“

„Prepáčte. Naozaj neviem. Zistíme. Máme dokonalú techniku. Poruchu odstránime v najbližších minútach.“ Operátor nad Romankom si utrel čelo a lapal rukou po nedopitom džúse. „Že operujete? Máte predsa náhradný zdroj. Každá nemocnica ho musí mať. Aj na pôrodnici vám vypadol prúd? To ma mrzí... Nie, moja žena porodila ešte vlni. Našťastie.“

Zložil telefón a zúfalo sa zadíval na spolupracovníka.

„Zapni ty svoj počítač! To predsa nie je možné. O chvíľu nebudú mať prúd ani na Morave, ani Maďari. To je šlamastika!“

Obrazovka pred kučeravým ujom zasvitla. V kútiku sa triaslo akési zelenkasté písmenko, ale inak nič. Až potom... Romanko sa vychýlil spoza kresla, aby hore dovidel. Na obrazovke sa postupne vynorila — zelená krava. Na oranžovej lúke.

„To je psina!“ chichotal sa Čipko. „A na počítači uja Fera je teraz krivka dodávok z atómových elektrární. Hi-hi-hi...“

Zase telefón.

„Stojí automobilka. Státisícové škody v nočnej smene. A v mraziarni sa topí ľad. Do rána sa pokazia hory mäsa...“

„Vypadli vám systémy ústredného kúrenia? Teplota v bytoch klesá na...“

To už Romanko nemohol vydržať. Prebehol pri obrovských nohách operátorovej stoličky a vydal sa za bláznivým Čipkom. S námahou sa vyškriabal k pultu a strhol Čipka z mohutnej rúry kábla. Obaja dopadli na vyleštenú dlážku.

„Ak ma neposlúchneš, Čipko, tak sa od-minia-turi-zujem! Nechám ťa tu napospas týmto ľuďom! Bude po tebe! Zatknú ťa!“

„Si ty len mamičkin bojko! Všetko bol iba žart! Aby sa títo dvaja prebrali! Pozri sa, tam v diaľke sa už rozsvietilo prvé sídlisko. No, nerumážgaj, lebo nás zbadajú... Radšej premýšľaj, ako sa odtiaľto čo najrýchlejšie dostaneme k vám!“

Zviezli sa nepozorovane autom súdruha námestníka. Prišiel v noci skontrolovať, čo sa porobilo s elektrinou.

Keď sa Romanko s kamarátom Čipkom prešmykli cez škáru dverí do bytu inžiniera Milana Laciaka, zacítil Roman známu vôňu pečeného mäsa a maminho krému. To mu dalo sily dostať sa do postele. S námahou vyriekol čarovné slová, nadýchal sa, nadobudol svoju skutočnú veľkosť a unavene sa vsúchol do pyžamy. Potom trochu buchol hlavou do sklenených dverí, aby sa mamina prebudila. Mamina pribehla z kuchyne, bozkala Romana na čelo a pohľadkala ho po vlasoch. Tak krásne voňať môže iba mama, kamarát Čipko!

Bolo to všetko ako sen. Čipko však nehybne ležal na polici, akoby sa nič nebolo stalo.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE PETER KEUČIK

Volám sa Dunčík

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Volám sa Dunčík, hav-hav! Suseda povedala, že ma môj ujko volá Dunčikom preto, lebo som malý. Ale ja viem, že je to pre inšie. Je to preto, lebo ma ujko má rád. Koho máme radi, toho voláme pekne, Dunčík. Môj ujko aj tetu Katu volá Katka, a ona vôbec nie je malá, ale ujko ju má rád, je to jeho sestra. Keď k nám príde teta Katka, zakaždým nám urobí palacinky. Lenže ja o ne veľmi nestojím, hav-hav.

Inak bývam v dome sám s mojím ujkom a je nám spolu dobre. Keď ujko odíde ráno do práce, sedávam na kopčeku pri dome a strážim.

Z kopčeka vidím celý svet. Je to utešený svet: naprostred je náš dom, pri ňom dvor a záhradka, všetko ohradené drôteným plotom. A za plotom je pole a stromy a pobelavá cesta a za ňou beláskavé hory a nad tým všetkým modrá obloha. Najkrajší je môj svet vtedy, keď na pobelavej ceste zavrčí moped. To znamená, že sa vracia ujko. Moped ja nemám rád: je nekamarátsky, vie iba vrčať a mlčať — a okrem toho veľmi smrdí.

Keď ujko otvára bránku, vtedy už poskakujem okolo neho.

„Ahoj, Dunčík, tak som už tu!“ povie mi zakaždým ujko a poškrabká ma za uchom. Mopeda odvedie do šopy a začne variť večeru pre nás dvoch. A potom sedíme na podstienke a zhovárame sa, hav-hav. Alebo okopávame hriadky, alebo kálame drevo, alebo už čo.

Taký ja mám krásny psí život!

Vlastne — mal som.

Jedného rána ostal môj ujko ležať na

posteli. Ležal a ťažko dýchal a celý bol biely ako plátno.

„Zavolaj susedu, Dunčík,“ povedal mi.

Podliezol som popod plot a bežal do susedov.

„Poďte, poďte, môj ujko vás volá! Hav-hav!“

Suseda prišla, zajajkala, zabožekala, prikladala studené obklady.

A potom prišlo auto a dvaja chlapi v bielych plášťoch odniesli ujka do auta. Ledva som mu stihol obliznúť ruku.

„Neboj sa, Dunčík, veď sa ja vrátim,“ povedal mi ujko slabým hlasom. „Zatiaľ tu dobre stráž!“

A tak som strážil, hav-hav. Trikrát prišla noc a po nej tri razy vyšlo slnce — a ujka nikde.

Vbúral som sa do šopy a vravím mopedovi:

„Choď po ujka, už dávno mal byť doma!“

A moped nič, len tam podopieral stenu.

„Choď po ujka, lebo ťa uhryznem!“ zavrčal som tak strašne, ako najstrašnejšie viem.

A on zas len nič. Tak som mu dal príučku, hav-hav.

A zasa prišla noc a znova vyšlo slnce spoza hory. Ujko sa nevrátil, ale prikvitla teta Kata aj s dákym chlapcom. A začali vynášať z domu plné vrecia všeličoho a ukladať na nákladné auto. To sa mi nepáčilo, doskakoval

som do nich a ceril zuby. „To je ujko!“ brechal som z celej sily.

Tak mi uviazali okolo krku akýsi remeň a vovliekli ma do šopy.

„No len ho pozri, paskudníka!“ vykrikla teta Kata. „Pozri, čo spravil s tým mopedom! Celé gummy mu dohrýzol!“ a švacla ma po chrbte prázdny vrecem.

Potom ma odviekli na remeni do toho auta a tam ma uviazali o korbu.

Viezli ma nevedno kam, cez dedinu, cez pole aj cez horu, do akéhosi cudzieho sveta. Kde je môj dom? obzeral som sa. Kde je môj kopček, z ktorého vidieť ten najkrajší psí svet, hav-hav? Stiahli ma z auta a dali mi čosi na tanier, lenže mne nič nechutilo.

Ved' vám ujko ukáže, keď sa vráti! myslel som si. A možno sa už aj vrátil, a ja nestrážim! On je možno doma, a ja kdesi v celkom cudzom svete!

A tak, keď sa večer zotmelo, vyslobodil

som sa z remeňa, podhrabal som sa popod plot a pustil som sa bežať. Nevedel som, kade bežím, ale aj tak som vedel, že bežím dobre.

Keď slnce vykuklo spoza hory, už som bol na našom dvore.

„Ujko, ujko, hav-hav-hav, už som tu, nehnevaj sa na mňa!“ brechal som naradovaný.

Ale ujko sa mi neozval. Dvor bol prázdny a dom zamknutý.

Sadol som si na svoj kopček a hľadel na ujkovu cestičku.

Prišla suseda a vraví:

„Vitaj, Dunčik, vitaj, neboráčik!“ A pre-pchala mi cez plot niekoľko košťalíkov. „Tu máš, sirôtka, zajedz si. Ujko sa ti nevráti, ten je už na druhom svete.“ A utrela si oči.

Čo ty vieš, suseda! pomyslel som si. Keď som sa ja vrátil z celkom cudzieho, ďalekého sveta, prečo by sa nevrátil aj môj ujko? Ved' o koľko je on múdrejší ako ja!

A tak sedím na kopčeku a strážim, hav-hav. Sedím a čakám, hav-hav-hav...

Môj prvý tréner

MARTIN MOKOŠ

Už ako batola som chcel byť športovcom. Ja sa na to, pravdaže, nepamätám, ale mama mi povedala, že už vtedy som trénoval. Z kočíka som vraj vykopal všetky hračky a ponad sieť postielky ako pri volejbale som vyhádzal všetky hrkálky, podušky a cumlíky. Starká so mnou trpezlivo trénovala podanie. Podávala mi všetko, čo som okolo seba narozhadzoval. Mama so mnou trénovala zápas. Vraj som sa nikdy nechcel dať prebaliť. Bojovne som okolo seba kopal nohami a šerموval rukami, ale mama ma nakoniec položila na lopatky.

Keď som bol väčší, trénoval som horolezectvo. Vyškriabal

som sa na najvyššiu horu v obývačke (nadmorská výška 107 cm), na otcovo kreslo, a odtiaľ som vyliezol na stôl. Horolezectvo mi celkom išlo, ale pretože som dololezectvo toľko netrénoval, nevedel som, ako sa dostať zo stola. Začal som plakať a kričať o pomoc. Z kuchyne pribehla záchranná služba, ktorú viedla moja starká. Pribehli práve včas, lebo zásoby jedla, ktoré boli na stole, sa mi už minuli a aj posledný dúšok malinovky som už dávno vypil. Ale za môj športový výkon ma vtedy nikto nepo-

— v našej jedálni. Starká zasmě-čovala a vzápätí sme hodinu štvornožky hľadali pod skriňou loptičku. Potom som zase zasmě-čoval ja a zase sme kutáčom a hokejkou dočahovali spod knižnice loptičku. Namiesto loptičky sme však našli otcovu ponožku, moju rozprávkovú knižku, starkine okuliare a maminu papuču. Skúšali sme chvíľu hrať aj s tou, ale keď to nešlo, museli sme tréning prerušiť.

Keď som bol starší, začal som hrať pingpong s kamarátmi na dvore. Zohnali sme si starú dosku, pribili sme na ňu klince a hrali sme. Doska bola akási stará a mokrá, preto loptička od nej odskočila iba vtedy, keď trafila na hlavičku klinca. Hrať som sa veľmi nenaučil, ale zato som sa naučil dobre hádzať.

Teraz už chodím do stolnotenisevého krúžku. Tréner ma hneď na prvom tréningu pochválil, lebo keď sa nám stratila loptička, ja som ju raz-dva našiel. To ma tak vytrénovala moja starká. V krúžku si konečne zahrám. Už som sa naučil aj backhand, forehand a topspin. Raz, keď budem majstrom sveta, poviem novinárom, že za to ďakujem nášmu stolnotenisevému krúžku, ale najmä môjmu prvému trénerovi — starkej.

chválil a namiesto titulu „zaslúžilý stololezec“ dostal som pár na zadok. Tak otec začal so mnou trénovať box.

Keď som ešte trochu podrás-tol, začal som trénovať futbal, ale všetky lopty, ktoré som dostal, boli veľmi veľké a ťažké. Preto sa mi najväčšmi zapáčila tá najmenšia — biela loptička. Odvtedy som začal trénovať pingpong. So starkou sme trénovali najprv na zemi. Namiesto rakiet sme mali drevené doštičky na halušky. Potom sme už hrali na stole. Hrali sme v krytej hale

S kým bude Gabika chodiť do školy

JANA ŠRÁMKOVÁ

Gabika nemusí ísť spať tak skoro ako inokedy — veď je už polovičná školáčka. Práve dnes bola v škole na slávnostnom zápise. Opičku Jašinku asi mrzí, že ju Gabika nevezala so sebou, preto je taká smutná.

Mamička je zasa smutná preto, že Gabiku nezapísali do tej istej školy, v ktorej ona učí.

Na ich sídlisku sú až dve školy. Jedna stará, namaľovaná na modro, a jedna celkom novučičká, namaľovaná na červeno. Gabika je veľmi rada, že bude chodiť do červenej školy. Mama sa aj tak ockovi častokrát sťažuje, že do ich školy chodia neposlušné deti. Cez vyučovanie nedávajú pozor, cez prestávku sa medzi sebou kľbčia, a ona im preto musí dávať čierne body.

Do červenej školy také deti dozaista chodiť nebudú. Im bude súdružka učiteľka dávať iba samé červené body, pretože všetci budú pozorní, aby sa čím skôr naučili čítať a písať. Potom si Gabika bude môcť sama prečítať list od starkej, aj jej bude sama vedieť list do Cífera napísať.

Škoda, že už teraz nevie písať! Hneď by starkej napísala o svojej novej kamarátke Petre Oravcovej. Zoznámila sa s ňou dnes na zápise. Ona tiež prišla do školy so svojim ockom tak ako Gabika, ibaže chvíľu pred ňou. Veď aj Gabika by bola prišla skôr, keby cestou do školy nestretli vlka. Vlastne vlčiaka. Vyrútil sa na nich spoza kríka, keď išli cez park.

„Čo si sa tak naľakala, však to nie je vlk, iba obyčajný vlčiak,“ upokojoval Gabiku ocko.

Možno to naozaj bol vlčiak, lenže zuby ceril celkom tak ako vlk. Ešte šťastie, že sa ho aspoň ocko nezľakol! Pohrozil mu prstom a vlčiak zaraz ušiel.

Aj Gabika by chcela byť taká smelá, ako je ocko. Ale ešte radšej by bola taká šibalka, ako je Petra Oravcová. Potom by sa ani ona nebála ničoho na svete. Petra sa nebojí ani tmy, ani vlčiakov, ba ani len vlka!

Prezradila to Gabike, keď spolu sedeli v prvej lavici a čakali, kým sa súdružka učiteľka pohovára s ich ockami.

„A čo keby na teba vyceril zuby, ani potom by si sa ho nezľakla?“ skúšala Gabika Petru.

„Len či by sa on nezľakol, keby som ja naňho vycerila zuby. Pozri, aké ich mám veľké!“

Petra má už šesť nových zubov a naozaj jej narástli riadne veľké. No nielen zuby má veľké, ale aj oči. Gabike sa však najväčšmi páčila Petrina čiapka. Bola krásna červená a taká veľká, že Petre jednoducho padala na nos.

„Bud' poslušná, lebo dostaneš po brmbolci!“ vyhrážala sa Petra čiapke zakaždým, ako sa jej zošmykla z hlavy, a tak smiešne sa pritom tvárila, div sa Gabika nerozosmiala nahlas.

„Však si ani ty neuhádla, prečo mám takú veľkú čiapku?“ podpichovala Petra Gabiku. „Doteraz to ešte nikto neuhádol. Ale tebe to prezradím.“

Petra to Gabike šepkala tak nahlas, že to začula aj súdružka učiteľka.

„Nože aj mne prezrad', prečo je tá tvoja čiapočka taká veľká,“ usmievala sa na Petru.

Gabike súdružka učiteľka od prvej chvíľe pripomínala starkú z Cífera, lebo aj ona má rovnako postriebrené vlasy a tiež sa vie tak pekne usmievať. Petra sa usmieva celkom inakšie. Jej sa smejú iba oči, inak sa tvári strašne vážne a aj rozpráva hrozitánsky vážnym hlasom.

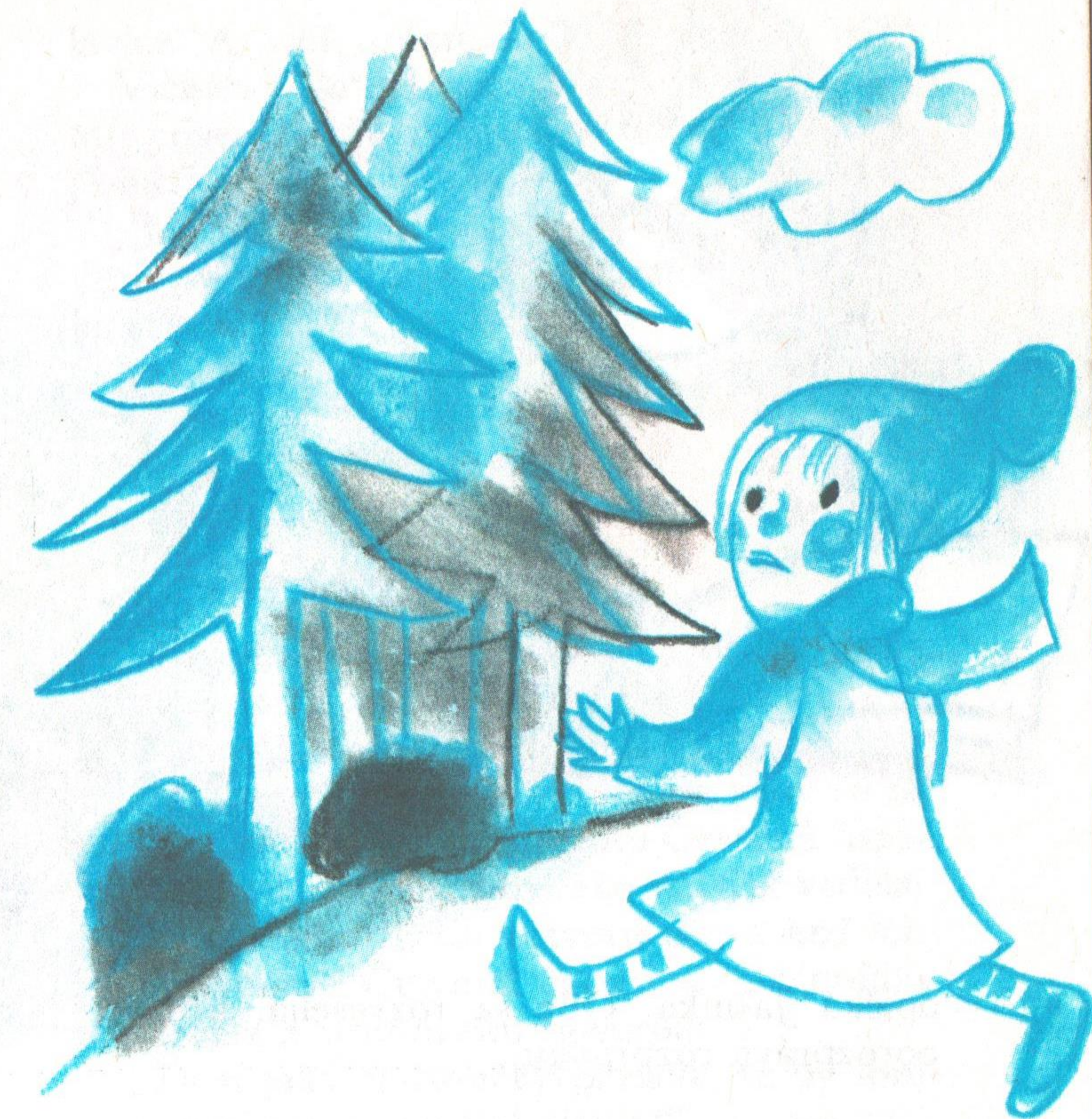
„To nie je čiapočka, ale čapica,“ vysvetľovala súdružke učiteľke tým smiešnym vážnym hlasom. „Babinka mi ju náročky uplietla väčšiu, pretože do septembra mi hlava ešte narastie. Musí mi narásť, aby sa mi do nej zmestilo všetko, čo sa budem v škole učiť.“

„Len sa dopredu neteš, ktovie, či také táradlo, ako si ty, súdružka učiteľka vôbec zapíše do školy!“ strašil Petru jej ocko.

Možno to ani nemyslel vážne, ale Petra sa naozaj zľakla. Gabika to spoznala podľa toho, ako jej odrazu zosmutneli oči. Predsa len aj Petra mala z niečoho strach, hoci sa to hanbila priznať. Bála sa, že ju znova nevezmú do školy. Minulý rok ju nezobrali, pretože šesť rokov mala až v decembri. A do školy môže chodiť iba ten, kto má šesť rokov do septembra.

Petra sa, však naľakala celkom nadarmo.

„Akéže je ona táradlo, veď je to odvážna a šikovná dievčinka!“ zastala si Petru súdruž-

ka učiteľka. „Do školy je už zapísaná, a keď sa bude usilovne učiť, možno aj z nej raz bude učiteľka.“

Do takej školy, kde by bola učiteľkou Petra Oravcová, by Gabika chodila najradšej! Petra by vedela tak veselo učiť, že by sa nikomu zo školy ani domov nechcelo odísť.

Ona už vlastne vie učiť! Celou cestou zo školy Gabiku učila všelijaké smiešne riekanky a hádanky. Potom sa všetci navzájom rozlúčili a Petra s ockom odišli na autobus. Teraz ešte bývajú u babinky v Rači, v lete sa však presťahujú do nového bytu na sídlisku.

Len aby Petra do septembra nezabudla na svoj sľub! Sľúbila Gabike, že sa po ňu každé ráno zastaví a do školy budú chodiť spolu. S ňou by sa veru Gabika nebála chodiť do školy cez park, ani keby sa za každým kríkom skrýval vlk!

Prečo si len spomenula na vlka práve v tejto chvíli, keď jej mamička v izbe zhasla svetlo! Ale to nič. Veď pri nej v posteli leží

opička Jašinka. Obe sa rozveselia, keď jej porozpráva rozprávku

O Červenej čapici

Bola raz jedna Červená čapica a tá sa nevedela dočkať, kedy pôjde do školy. Chcela však prísť do triedy skôr ako ostatní prváci, aby si mohla vyskúšať, v ktorej lavici sa najlepšie sedí. Preto poprosila mamičku, nech ju ráno prvého septembra zobudí už o pol siedmej. Mamička ju teda o pol siedmej zobudila, pribalila Červenej čapici do tašky všelijaké dobroty na desiatu a povedala jej:

„Nie aby si išla do školy cez park! Potilka sa tam akýsi vlčiak, ale ktovie, či to nie je vlk! A sama dobre vieš, akí sú vlci.“

Červená čapica to vedela, no i tak cez park išla, lebo tadiaľ to bolo do školy oveľa bližšie. Išla a išla, a odrazu kde sa vzal, tam sa vzal, stál pred ňou vlk. On sa, pravdaže, pretvaroval, že je vlčiak, ale Červená čapica aj tak spoznala, že je to vlk. Ani trochu sa ho však nezľakla.

„Čo na mňa vyvaluješ okále, vari si ešte nikdy nevidel prváčku?“ spýtala sa ho.

„S takou peknou červenou čapicou na hlave som veru ešte nijakú prváčku nevidel,“ zaliečal sa jej vlk. „A za kým sa tak veľmi ponáhľaš, milá prváčka?“

„Milý psíček, ponáhľam sa do školy za súdružkou učiteľkou,“ odvetila mu Červená čapica. „Teraz ma už nezdržuj, lebo pre teba prídem neskoro.“

Falošník vlk jej zamával na rozlúčku a v duchu sa tešil, ako šikovne Červenú čapicu prekabátil. Sama mu povedala, kam ide, a len čo zabočila za prvý krík, vlk sa rozbehol, aby bol v škole skôr ako ona. Najprv chcel zjesť súdružku učiteľku a potom Červenú čapicu. Lenže Červená čapica ho predbehla. Ona vedela bežať oveľa rýchlejšie

ako vlk, hoci mala len dve nohy, ale zato poriadne dlhé.

V triede ešte nikto nebol, ani súdružka učiteľka. Iba jej okuliare ležali na stole. Červená čapica si sadla za stôl, dala si na nos okuliare a čakala. Dobré ona vedela, čo má vlčisko za lubom.

Dvere sa naozaj o chvíľočku otvorili a do triedy vošiel vlk. Červenú čapicu nespoznal, lebo s okuliarmi vyzerala celkom inakšie, a on si myslel, že je to súdružka učiteľka.

„Ty si kto?“ spýtala sa ho Červená čapica prísne.

„Ja... ja som puváčik,“ šušlal vlčisko, aby sa zdalo, že je maličký.

„Ak si prvák, tak už aj prestaň šušlať, lebo ťa pošlem naspäť do škôlky!“ pohrozila mu Červená čapica. „A teraz mi povedz, koľko je sto a sto!“

„Sto a sto je straaašne veľa!“ mudroval vlk. „A možnože ešte viac.“

„Sto a sto je dvesto, sadni si na miesto!“ prikázala mu Červená čapica. „Sem do prvej

lavice. A vieš aspoň, koľko je trikrát tri?“

Vlčisko pokrútil hlavou a Červená čapica mu povedala: „Trikrát tri je deväť, kto mlčí, je medveď!“

„Ja nie som medveď, ale vlk!“ zaskučal urazený vlčisko, no hneď sa spamätal a rýchlo sa opravil:

„Ja sa tak iba volám, viete? Som prváčik a volám sa Vlk. Naozaj!“

Červená čapica nevravela nič, iba sa na vlka pozerala. On to nevydržal a spýtal sa jej: „Súdružka učiteľka, a prečo máte také veľké oči?“

„Aby som lepšie videla, či cez vyučovanie dávaš pozor!“ odvetila mu Červená čapica.

„A prečo máte také veľké zuby?“

„Aby som ich mohla vyceriť na vlka, čo sa v parku potilka!“ vysvetlila mu Červená čapica a vycerila naňho zuby, ako najviac vedela.

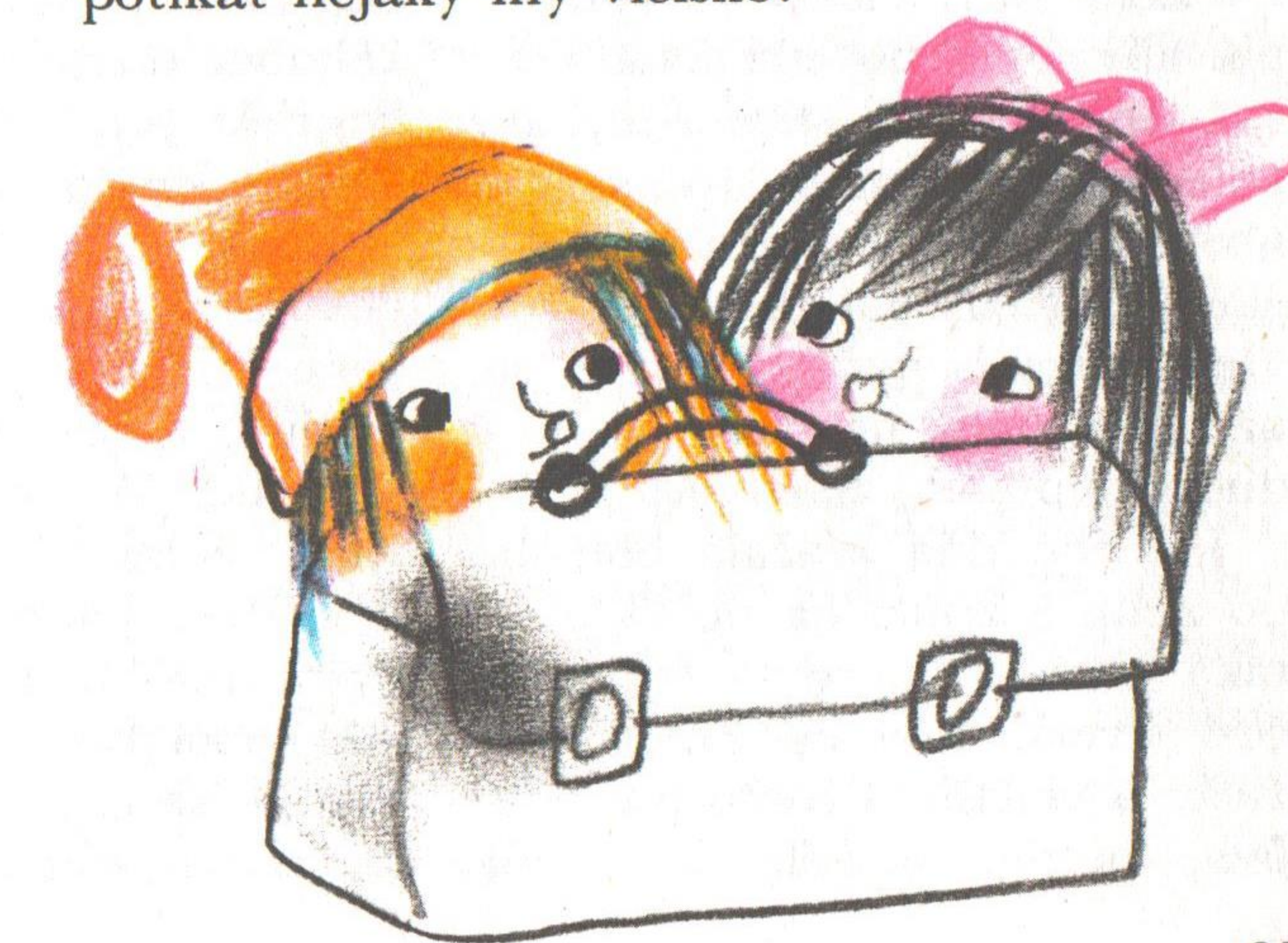
Vlčisko od strachu zatvoril oči, a keď ich znova otvoril, Červená čapica sa už naňho usmievala a pritom mu hovorila:

„Ty si taký chutnučký prváčik, že by som ťa namojveru najradšej zjedla!“

Keď to vlčisko začul, vyskočil z lavice ako zajac a uháňal zo školy, len sa tak za ním prášilo.

Odvtedy ho už nikdy nikto nevidel potíkať sa po parku. Ale Červená čapica sa aj tak každé ráno najskôr zastaví u jednej svojej bojazlivej kamarátky a potom idú do školy spolu.

Veď čo keby sa po parku náhodou začal potíkať nejaký iný vlčisko?

Ako Niuo stvorila ľudstvo

ČÍNSKA POVEŠŤ

Nebo a Zem už boli rozdelené. Po Zemi tiekli rieky, vo vodách plávali ryby, v povetrí lietali vtáky. Spievali na stromoch, ale i tak bolo na Zemi pusto a smutno. Nebolo na nej ani jedného človeka. Kedy sa na nej zjavila všemohúca bohyňa Niuo, to sa už nikto nikdy nedozvie. Jednoducho a prasto, zjavila sa.

Jedného dňa kráčala bohyňa po Zemi a zrazu na ňu doľahla taká prázdnota, že sa rozhodla čosi stvoriť, aby na Zemi bolo živšie a veselšie. Chvíľu premýšľala, potom podišla k svahu

hory, nabrala do rúk hlinu, pridala do nej vodu a uhnetla malú figúrku. A div divúci! Len čo svoj výtvar položila na Zem, panenka ožila, otvorila ústa a zavolala: „Mama!“

Všemohúca Niuo si prezerala malú živú bytosť a potešila sa jej. Dala jej meno človek. A že sa jej tvoriteľská práca zapáčila, pokračovala v nej ďalej. Brala hlinu, pridávala vodu a uhnetla veľa utešených človečikov, ktorí okolo nej skákali a šantili a jednoducho volali mama, mama!

Niuo mala takú radosť, akú vo svojom živote jakživ nepocítila. Nebola už sama. A tak deň čo deň brala poddajnú hlinu z veľkého vrchu, naberala vodu z veľkej rieky a hnetla figúrky, ktoré ožívali, len čo sa dotkli Zeme.

Niuo chcela, aby tie malé radosné bytosti zaplnili Zem od východu na západ a od severu na juh. Lenže Zem bola veľká, a tak bohyňa akokoľvek sa usilovala zaplniť ľuďmi celú Zem, nevládala. Dlho rozmýšľala, ako by sa dali ľudia tvoriť rýchlejšie, aby nebol pustý ani jeden kút na Zemi. Napokon odtrhla suchú lianu, namočila ju v rieke a zača-

la sa ňou rozháňať. Všade tam, kde na Zem dopadla kvapka vody, vyskočil malý človečik a volal mama. Malí ľudkovia boli takí istí ako tí, ktorých Niuo stvorila predtým z hliny. Tak si bohyňa veľmi uľahčila prácu. Noví ľudia vyskakovali zo Zeme, kričali mama a Zem sa pomaly zaplňala živými bytosťami.

Na Zemi už bolo dosť ľudí, no pre Niuo sa starosti neskončili. Bohyňa myslela na to, že ľudia zomierajú. Keď jedni zomrú, musí stvoriť iných a to je ťažká robota.

Ako tak raz Niuo hľadala na riekku, prišla na spôsob, aby svet, aj keď ľudia zomierajú, nezostal

prázdny. Povedala, aby muž a žena žili spolu, aby sami vytvorili potomkov. A tak život pokračuje z pokolenia na pokolenie ako rieka, ktorá na jednom konci stále zomiera a na druhom sa jednoducho rodí.

Prel. ČOU MEI-ŽU

Slovensko na prahu dneška

Ako seredskí robotníci vyhli pána riaditeľa

Nestáva sa často, aby robotníci nechali stáť pána riaditeľa pred bránou závodu a nevpustili ho dnu. Skôr ako si porozprávame o tom, čo ich k tomu v Seredi pred štyridsiatimi rokmi viedlo a ako sa to všetko skončilo, musíme sa vybrať ešte o dva roky späť a presunúť sa do ďalekej Moskvy.

Moskva—Košice

Vo veľkej sále československého vyslanectva na Malej Nikitskej ulici víta „domáci pán“ vyslanec Zdeněk Fierlinger významných hostí a usádza ich okolo rokovacieho stola. V peci blčia brezové polená a šíria príjemné teplo. Podľa kalendára je už druhý deň jar, ale v Moskve ešte stále vládne „pani zima“. Ulice sú zavalené snehom, ktorý nemá kto odpratávať. Chlapi sú na frontoch. Všetci s nádejou očakávajú blížiacu sa jar roku 1945. Veria, že prinesie nielen vytúžené slnko, ale predovšetkým mier a slobodu porobeným národom Európy. Hostia v budove československého vyslanectva sú československí politici z Londýna, ktorí prileteli do Moskvy, aby tu sformovali novú československú vládu.

Porady v budove vyslanectva neboli jednoduché. Veď za rokovacím stolom sedeli politici z londýnskej emigrácie, naučení brániť

záujmy boháčov, i zástupcovia zahraničného vedenia komunistického strany. Svoje slovo chcela povedať i delegácia Slovenskej národnej rady z oslobodeného Slovenska, reprezentujúca úspešné Povstanie. Týždeň trvali rokovania, zrážali i zjednocovali sa názory, až sa napokon dospelo k dohode.

Prvým sídlom novej vlády i prezidenta sa stala oslobodená metropola východného Slovenska — Košice. Tu predseda vlády Zdeněk Fierlinger prvýkrát predniesol verejnosti na zasadnutí SNR dohodnutý program, ktorý vošiel do učebníc dejepisu ako „Košický vládný program“.

Všeličo bolo nové a neslýchané v tomto programe. Napríklad to, že nové Československo bude demokratickejšie, slobodnejšie ako predmnichovské. Slováci v ňom mali mať skutočne rovnoprávne postavenie s českým národom, roľníci mali dostať pôdu z pozemkovej reformy, bohatstvo národa malo slúžiť všetkým. Aby sa neopakoval Mnichov, mala byť nová zahraničná politika opretá o Sovietsky zväz a ďalšie slovanské krajiny, mali sa potrestať všetci zradcovia a pomáhači nemeckého nacizmu, vystahovať z ČSR Nemci okrem tých, čo Čechom a Slovákom pomáhali v boji proti fašizmu. Veľkú moc dostali národné výbory, ktoré sa na Slovensku zrodili z odboja a Povstania. Všetky tieto novoty sa vo vládnom programe ocitli preto, že komunistická strana svojimi obeťami i rozhodnosťou získala dôveru všetkých ľudí. To prinútilo buržoáznym politikom sadnúť si k rokovaciemu stolu s komunistami, bez nich by sa napokon neboli mohli vrátiť do oslobodenej vlasti. A tak sa komunisti stali nielen ministrami, ale dvaja z nich aj podpredsedami vlády. V nich videli pracujúci ľudia záruku, že vláda bude vyhlásený program aj skutočne uvádzať do života.

Prezident podpisuje dekréty

Nová vláda musela riešiť veľa problémov. Naša krajina bola síce slobodná, ale zničená vojnou. Železnice, cesty, mosty boli vyhodené do vzduchu, mestá rozbité, zariadenia fabrík odmontované alebo zničené. Veľa dedín bolo spálených, polia a lesy plné mín a nevybuchnutých bômb či granátov. Ťažko bolo orať i siať. Potravín, oblečenia, uhlia pre elektrárne — všetkého bolo nedostatok. A tak ľudia znovu napli sily, aby svoju krajinu vybudovali do starej krásy. „Do Bystrice vlakom!“ znelo heslo robotníkov, ktorí vo dne v noci opravovali koľajnice i mosty, aby sa účastníci osláv 1. výročia Slovenského národného povstania dostali do Bystrice vlakom. Opravená železničná trať — to nebolo len gesto vďaka povstalcovi. Fabriky Horehronia sa ňou opäť spojili s ostatným Slovenskom, vlaky mohli doviesť potraviny i materiál do vypálených povstaleckých dedín.

Ľudia, ktorí v Povstaní i odboji bojovali za slobodu a teraz s lopatami i krompáčmi dreli za obnovu krajiny, sa začali domáhať, aby vláda rozdelila bohatstvo krajiny spravodlivejšie medzi všetkých jej obyvateľov. Boháči — čo ako neradi — museli ustúpiť. Dňa 24. októbra 1945 podpísal prezident Československej republiky Eduard Beneš štyri dekréty. Nariadil nimi znárodniť najväčšie fabriky, banky, poisťovne, elektrárne, bane, železiarne... Najdôležitejšie závody prešli do rúk štátu. Bolo to veľké víťazstvo. „Národný podnik“ — tieto slová pridávali robotníci hrdo k dovtedajšiemu názvu firmy, aby všetkým dali najavo, že zisky z ich práce už nebudú plynúť do vreciek pánov fabrikantov a ich rodín, ale budú patriť všetkým, celej spoločnosti. Pomôžu urobiť život každého človeka v našej krajine ľahším a krajším.

Boháčov, fabrikantov, bankárov toto víťazstvo robotníkov netešilo. Nepáčilo sa tým, čo prišli o svoje príjmy. Nepáčilo sa ani tým, ktorým ich menšie fabriky a obchody ešte zostali. Ved' čo keď si robotníci vedení komunistami zmyslia žiadať znárodnenie ďalších,

i tých menších a malých fabrík?! Vedeli, že vo vláde by so svojím plánom získať späť fabriky nepochodili, pretože jej členmi boli komunisti a po voľbách roku 1946 sa dokonca komunista Klement Gottwald stal predsedom vlády. Preto si páni fabrikanti hľadali iné, nenápadné cestičky.

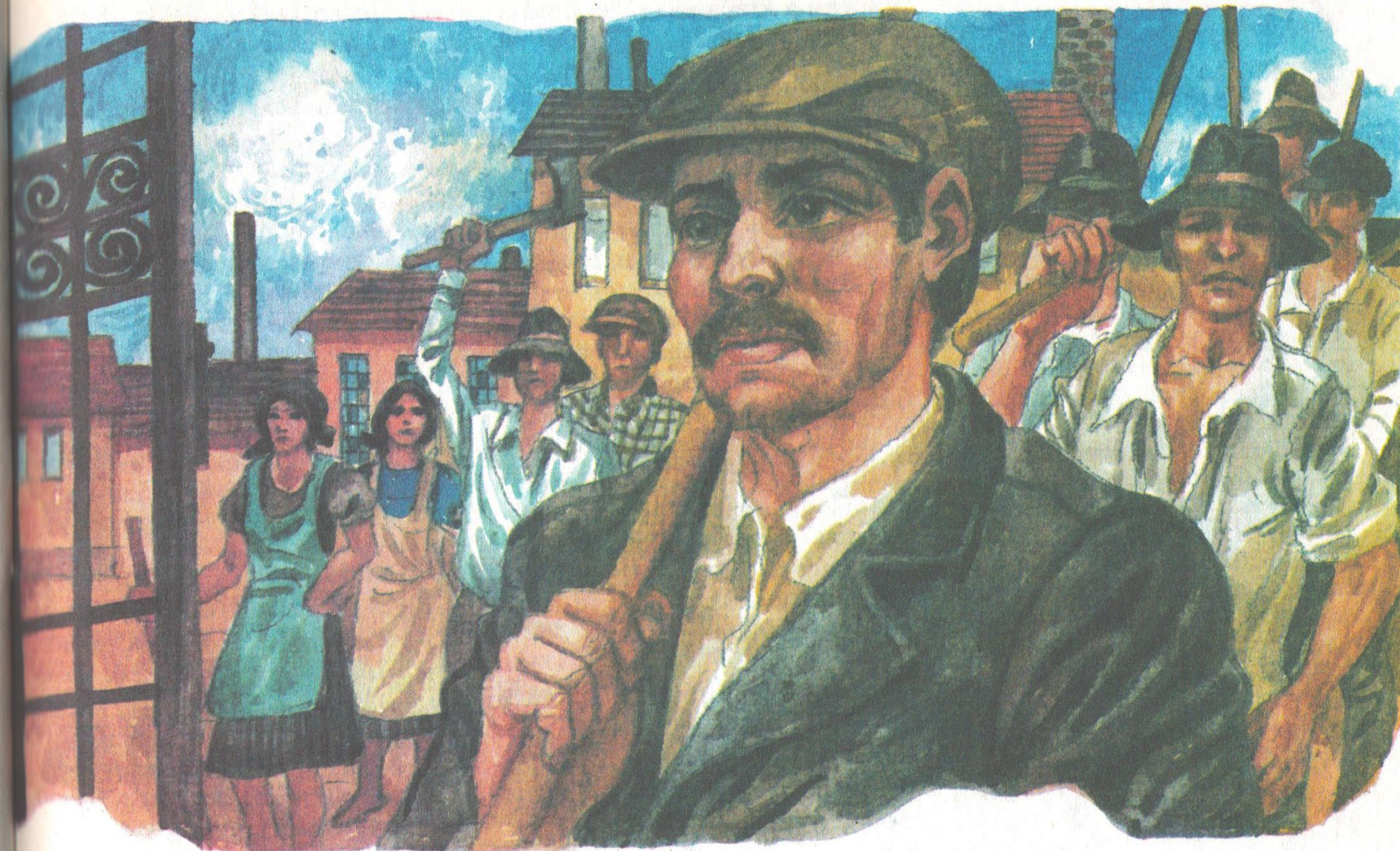
Sereďský štrajk

V prvých júnových dňoch roku 1947 sa medzi robotníkmi sereďskej fabríky Franck šíрили zlé chýry. Vraj si bývalí majitelia vymohli vrátenie skonfiškovanej fabríky.

Už pred sto rokmi vznikla v Sereďi sušiareň čakanky. Patrila známej medzinárodnej firme Franck. Medzi dvoma vojnami z nej vyrástla fabrika, kde sa vyrábala „káva chudobných“ — cigória a iné kávovinové náhradky. Pretože väčšinu akcionárov tohto koncernu tvorili Nemci, boli všetky fabriky tejto firmy roku 1945 v Československu skonfiškované a odovzdané pod národnú správu. No bývalí majitelia sa rýchlo presťahovali do Švajčiarska a ako „občania neutrálnej krajiny“ si začali rôznymi cestičkami cez pražské ministerstvo i bratislavské Povereníctvo výživy vybavovať vrátenie fabríky. Dňa 29. mája 1947 získali vytúžený dokument — Povereníctvo vnútra zrušilo konfiškáciu sereďského závodu firmy Franck.

Keď 6. júna úradníci firmy i novovymenovaný riaditeľ prišli do Sereďe, čakalo ich nemilé prekvapenie. Na výstražný zvuk sirény robotníci prerušili prácu a krátko po deviatej hodine sa zhromaždili pri vchode. Pod vedením národného správcu Štefana Kyselého a predsedu závodnej rady Štefana Poláša vstúpili do protestného štrajku. Nevolaných hostí nevypustili do závodu, dokonca i taxíky, na ktorých prišli, vykázali zo závodnej cesty na verejnú, pred fabrikou. O svojom čine poslali telegram priamo predsedovi vlády Klementovi Gottwaldovi. Svoju fabrikou si nikým zobrať nedajú!

Na stranu robotníkov z Franckovky sa postavili i ďalší sereďskí robotníci. Desiatmi-

Pred sereďskou fabrikou.

núťový štrajk vyhlásili v tamojšom cukrovare a nezabudli pripomenúť, že aj ich cukrovar by bolo treba znárodniť. Podporili ich robotníci zo Sládkovičova, päť závodov firmy Franck v Čechách vstúpilo tiež do kratšieho protestného štrajku. Deviateho júna sa konalo veľké zhromaždenie všetkých robotníkov závodu, na ktoré prišli aj delegácie z českých bratských závodov, zástupcovia Revolučného odborového hnutia i Povereníctva výživy. Predseda závodnej rady v mene 207 robotníkov sereďského závodu vyhlásil, že do práce vstúpia znovu až vtedy, keď Povereníctvo vnútra svoj výnos odvolá! Pred nekompromisným postojom sereďských robotníkov napokon povereníctvo kapitulovalo. Výnos bol zrušený a nasledujúci deň robotníci znovu začali v závode pracovať. Vo svojom závode.

Neboli to len sereďskí robotníci, čo sa

museli brániť rôznym priamym či nepriamym pokusom boháčov zastaviť chod dejín a získať svoje fabriky a pohodlný život späť. V Sládkovičove, Poprade i Solivare sa museli tvrdo postaviť za udržanie vybojovaných fabrík a vstúpiť alebo aspoň pohroziť vstúpením do štrajku. Voči ich jednote a sile boli bývalí fabrikanti bezmocní. Robotníci sa z biednej masy stali silou, ktorá mohla spolurozhodovať o fabrikách, kde pracovali a čoskoro — po Februári sa mali stať silou, ktorá rozhoduje o osudoch celej krajiny.

(Pokračovanie)

Píše dr. ALŽBETA SOPUŠKOVÁ
Katedra čs. dejín a archívniectva FFUK

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Život bez asfaltových chodníkov

Rozhovor so spisovateľom Belom Kapolkom

Pracujete ako vedúci Téryho chaty vo Vysokých Tatrách. Takmer denne vystupujete do výšky 2 016 metrov. Nechýbajú vám asfaltové chodníky?

Je to tak, že niekedy meriam tú cestu denne a dakedy i týždeň nezídem z chaty. Okrem toho radšej chodím v zime ako v lete. Hoci v zime sa človek brodí

v snehu a kráča sa ťažšie, predsa len zima je taká... čistejšia. Aj keď mi asfalt nechýba, uvítal by som, keby letné tatranské chodníky neboli také zanedbané a rozbité.

Je niektorá chata vyššie položená?

Je. Chata pod Rysmi je o 235 metrov vyššie postavená ako naša. Od októbra do mája je však zatvorená. Pobyt v zime je v nej v tom čase životne nebezpečný. Zopárkrát ju zasypali a poškodili lavíny. A tak je Téryho chata u nás najvyššie položená chata s celoročnou prevádzkou.

Táto chata láka mnohých turistov. V príjemnom prostredí si môžu vypiť šálku čaju či objednať horúce párky. Zásoby si však návštevníci sami neprinesú...

Niektorí áno. Žiaľ, nedojedené zvyšky a prázdne konzervy neodnesú. To musíme za nich urobiť my. Preto v letných mesiacoch znášame 60—80 kg odpadkov denne. Z toho približne 20—30 z našej prevádzky. To turistov nectí. Pravdaže, do chaty vynášame všetko potrebné na chrbtoch. Iba pri doprave neskladných a veľmi ťažkých kusov nám pomôže helikoptéra.

Tatry, to nie je iba krásna panoráma a láskavá, vlúdna príroda. Tatry, to je aj dážď, víchrice, metelice. Mali ste niekedy strach?

Mám ho častejšie, ako by to mohol dakto predpokladať. Mám rešpekt z búrok, silného vetra. Z lavín. A veruže z tých kamenných viac ako zo sneho-

vých. Jeden úsek cesty do chaty sa volá Veľký svah. Minulý rok naň spadla kamenná lavína z Prostredného hrotu. Rozbila chodník tak, že na niektorých miestach prestal existovať. Človek má len veľmi malú šancu, aby takú lavínu prežil. Nosič s nákladom už vôbec nie. Strach v rôznych obmenách sprevádza človeka po celý život. Prečo by som mal byť výnimkou? Myslím si, že mať strach nie je nijaká hanba je, keď ho dakto nevie hanbou je, keď ho dakto nevie prekonať a bojí sa.

Doteraz ste vydali štyri knihy pre dospelých — Kanadské smrek, Chodníky bez značiek, Strecha, Sivá hmla kryje sýteho sysla a jednu knižku pre deti — Mesiac nad prostredným hrotom — za ktorú ste dostali Cenu ZSS. Ako sa vám darí spojiť náročnú prácu chatára s nie menej náročnou prácou spisovateľa?

Ťažko. Ale ide to. Aj keď musím priznať, že veľmi pomaly.

Počuli sme, že na motívy Mesiac nad Prostredným hrotom sa má nakrúcať film. Je to pravda?

Nie. Má to byť šesťdielny televízny seriál. Televízia už od mňa scenáre prijala. Malo by sa podľa nich nakrúcať. No zatiaľ sa nevie, kedy.

Rozhovor pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Prečítaš na dúšok

Tenký chrbát knihy Bela Kapolku Mesiac nad Prostredným hrotom sa belie na jednej z najvyšších poličiek v mojej pracovni. Vyšla ešte v roku 1984, vytisli ju novšie knihy. Neraz mi tam hore pripomenula kúsok nemiznúceho snehu na štíte. Okolo nej sa jarabejú prebaly iných kníh, a predsa zasvieti, keď mám hovoriť o najkrajších dielach pre mládež. Spisovateľ Belo Kapolka, chatár na Téryho chate, je citlivý na pohyb každého fliačika svetla — v prírode i v človeku. Prezrádza to hrdina šiestich poviedok, ktorý na vysokohorskej chate prežíva všetko na vlastnej koži: od šteniatka cvičí lavínového psa, musí cítiť na sebe každú lopatu snehu, pod ktorým človeka schovávajú, aby pes našiel niekoho, kto ho potrebuje. Učí sa, čo je v tomto prostredí nevyhnutné, ale dôležité pre život vôbec: dodržať slovo — slovo musí držať ako skala, lebo na jeho istote jeden od druhého závisí. Jednou z najkrajších je myšlienka kamarátstva — medzi horolezcami, chlapcami, medzi otcom a synom. Môžu sa rozprávať o všetkom, i o všetkom zakázanom. Je to kniha plná túžby po vzájomnom poznávaní a rešpektovaní. Je plná chlupskej odvahy prekonať seba samého pre dobro druhých. Aj preto mi svieti ako tatranský sneh, aj preto by som ju rada poslala všetkým dorastajúcim chlapcom.

MAGDA BALOGHOVÁ

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 811 02 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26. Šéfredaktor

K Bienále ilustrácií Bratislava, ktoré sa konalo v septembri a októbri 1987, pripravila tlačová redakcia Mladých liet publikáciu Slovenski ilustrátori odmenení na BIB. Publikácia obsahuje slovné portréty našich siedmich výtvarníkov, ich fotografie a reprodukciu jedného ich diela. Publikácia je nepredajná, no môžeš ju získať na besede o knihách, za účasť v literárnej súťaži, na niektorej výstave Mladých liet alebo za nejaký iný prejav, prejav spolupráce s týmto vydavateľstvom. A ktorí ilustrátori to doteraz boli odmenení na BIB? Tu ich máš pekne podľa abecedy: František Blaško — Čestné uznanie BIB 1985, Viera Bombová — Zlaté jablko BIB 1967, 1969, národný umelec Albín Brunovský — Plaketa BIB 1967, Zlaté jablko BIB 1977, 1981, zaslúžilý umelec Miroslav Cipár — Plaketa BIB 1973, 1977, zaslúžilý umelec Dušan Káľay — Zlaté jablko BIB 1973, 1975, Grand Prix BIB 1983, Luba Končaková-Veselá — Plaketa BIB 1979, Ondrej Zimka — Plaketa BIB 1969, 1971. V zozname ešte nie je Robert Brun, ktorý na tohtoročnom BIB získal Zlaté jablko.

Poznáš ten slávnostne príjemný pocit, keď prijímaš gratulácie k meninám, narodeninám či inému sviatku? Tak dáko podobne sa cítila redakcia Slniečka, keď dostávala blahoželania k Dňu tlače, rozhlasu a televízie (21. septembra). Ďakuje za ne žiakom a učiteľom zo ZŠ Udavské, žiakom VI. B na Krosnianskej ulici v Košiciach, ZŠ pri OÚNZ v Nových Zámkoch, ZŠ Čachtická, prvákom a druhákom z Kúpeľnej v Kováčovej.

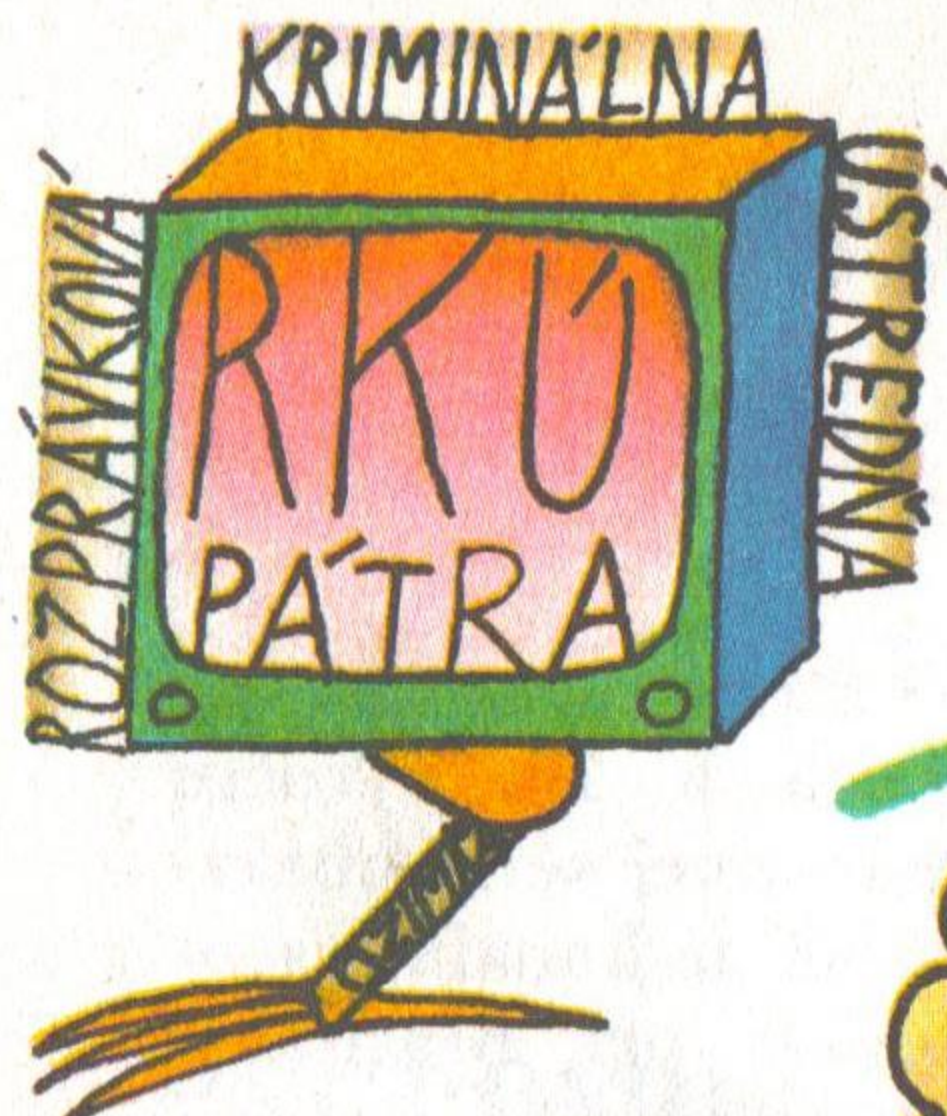
dr. Juraj Klaučo, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

Zápisník Slniečka

Na konferencii k 20. výročiu vzniku Medzinárodnej série obrázkových kníh, ktorá sa konala v septembri v Pezinku pri Bratislave a na ktorej sa stretli detské vydavateľstvá zo socialistických krajín, vzišiel konečný návrh na novú antológiu tejto série. Bude mať názov Dobré ráno, dobrý deň a bude obsahovať príspevky 17 súčasných autorov (zo slovenských Martinkove kôzických od P. Kováčovej). Kým táto antológia vyjde, môžeš si prečítať dve predchádzajúce: Rozprávky zďaleka a zblízka, Domček z kociek. Ozaj, vieš, ako vlastne vzniklo slovo antológia a čo znamená? Slovník cudzích slov hovorí, že vzniklo spojením dvoch starogréckych slov: anthos = kvet, legein = zbierať. No a dnes znamená to, čo sa v nejakej oblasti umenia alebo vedy považuje za najlepšie, najhodnotnejšie, teda za vý-kvet.

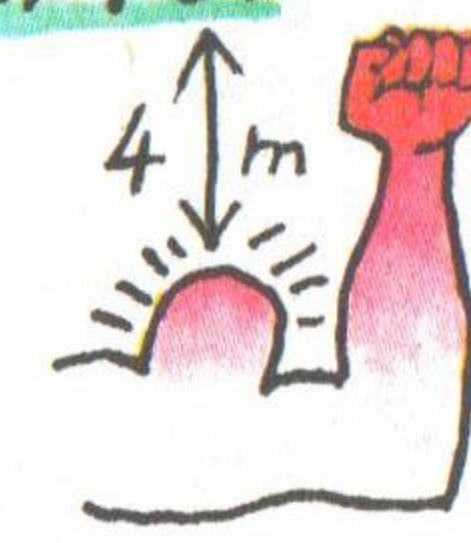
Keby ti niekto niekedy hovoril, že trinásťka je nešťastné číslo, never mu. Na dôkaz povedz, že trinásteho dec. 1927 sa narodila teta Hana Ferková. Keby to nestačilo, pridaj, že dlhé roky pracovala v Mladých letách a pričínala sa o vznik mnohých pekných kníh. A keby aj to bolo málo, opýtaj sa poverčivca, či náhodou nenašiel pod vianočným stromčekom knihu Rozprávky z tísic a jednej noci, ktorú Hana Ferková prerozprávala pre deti.

zahraničia vyba uje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

REKREANTI ZO VŠETKÝCH KRAJOV REPUBLIKY SA NA NAS OBRÁTILI S PROSBOU: Zapknide, prosim, pachateľa, ktorý nám vypil more. Čo s načatou dovolenkou? My chceme nazad svoje more!
JE TO NAD NAŠE SILY (ASI 4m).

OBRACIAME SA NA VAŠ, MILI SLNIEČKARI!

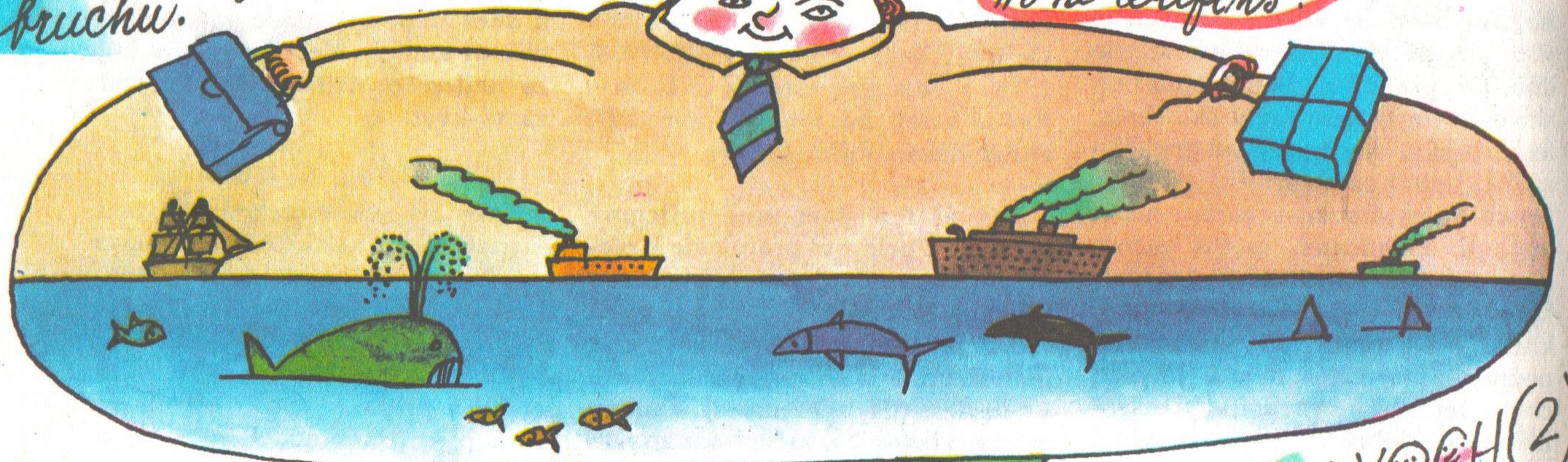

MALÁ MORSKÁ PANNA, KTORÁ BY MOHLA V TEJTO VECI POMŔ, SA VYDALA ZA PRINCA Z NAFTOVÝCH EMIRÁTOV.

Predpokladáme, že pachateľ je širší ako vyšší. A keď širší, tak poriadne. Vďaka tomu sa musí niekde uskladiť. Pohybuje sa sem a tam, v presných cykloch, ktoré si vyžaduje morský príliv a odliv v jeho bruchu.

Navštevuje POHOSTINSKÉ ZARIADENIA, RESTAURÁCIE, bufety, ESPRESA A BISTRÁ, lebo mu neustále vyhráva v ŽALŮDKU SLÁVNA SKUPINA "The Delfins".

Naposledy ho videli v spoločnosti dvoch(2) OBYVATELIA Medovej krajiny v KUMPANOV. JEDEN BOL TENKÝ A VYSOKÝ, TAKŽE SI NAJPRV MYSLELI, ŽE JE TO CHODIACI TELEGRAFNY STĽP. DRUHÝ MAL ZÁZRAČNÉ OČI.

K NAŠEJ PROSBE SA PRIPAJA ROZPRÁVKOVÝ ZVÁZ RYBÁROV. NEMAJÚ ČO LOVIŤ. S MOROM VYPIL RYBY, DELFÍNY A ŽRALOKY. MYSLÍME SI, ŽE V JEHO BRUŠISKU SA POHYBUJE AJ slabá ryba. AK HO ODHALÍTE, SPLNÍ VAM ŽELANIA...

Pozor!!! PACHATEĽ MOŽE BYŤ ČIERNY AKO ŽŮŽOĽ. PODĽA NAŠICH SPRÁV VYPIL ČIERNE MORE OD JALTY AŽ PO DUNAJSKŮ DELTU.

